

Эзгулик учун бер
ҳар қаерда қўл,
Туби-аслин
дема, ўзинг эзгу
бўл.

Юсуф Хос Ҳожиб

UZBEKISTON RESPUBLIKASI
MILLIY MA'RUFA PALATASI
INV. №
Ma'rifat

Kuch - bilim va tafakkurda

ENLIGHTENMENT • XALQ ZIYOLILARI GAZETASI • معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan 2010-yil 23-yanvar, shanba № 6 (8239) ISSN 2010-6416

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИНИНГ АЪЗОЛАРИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 77-моддаси ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 50-моддасига мувофиқ куйидагилар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг аъзолари этиб тайинлансин:

Фармонов Александр Қосимович — «Олмалиқ кон-металлургия комбинати» очик акциядорлик жамияти бошқаруви раиси — бош директори

Санақулов Қувондиқ — «Навоий кон-металлургия комбинати» давлат корхонаси бош директори

Тян Валерий Николаевич — «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси бош директори

Турсунбоев Йўлчибой Эргашевич — Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди судьяси

Мухамедов Фафуржон Исроилович — Ўзбекистон Миллий университети ректори

Ртвеладзе Эдвард Васильевич — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Санъатшунослик институти бўлими мудири

Акбарова Фарида Шораҳимовна — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Хотин-қизлар кўмитаси раиси

Аҳмедов Анвар Акмалович — «Маҳалла» жамғармаси раиси

Солиҳов Шавкат Исмоилович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президенти

Усмонов Мираброр Зуфарович — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг доимий асосда ишловчи аъзоси

Боқибоев Эркин Жўраевич — Фахрийларни қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси марказий кенгаши раиси

Сафоев Содиқ Солиҳович — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ташқи сиёсат масалалари кўмитаси раиси

Раҳмонкулов Миракбар Ҳожиакбарович — Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Миллий хавфсизлик кенгаши котибининг биринчи ўринбосари

Ортиқова Светлана Боймирзаевна — Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг қонунчиликни ҳуқуқий тарғибот бўлими бошлиғи

Мирзаалиев Иқболжон Мирзакаримович (Иқбол Мирзо) — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг ёшлар билан ишлаш бўйича ўринбосари

Абдуллаев Ихтиёр Бахтиёрович — Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2010 йил 22 январь

Ўзбекистон Республикаси Марказий Сайлов Комиссиясининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги Конституциявий қонуни, «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги қонунига мувофиқ Марказий сайлов комиссияси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси 2010 йил 25-26 январь кунлари Тошкент шаҳрида чақирилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатига Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати биринчи мажлисининг кун тартибига Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раиси ва унинг ўринбосарларини сайлаш, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати кўмиталарини шакллантириш ва уларнинг раисларини сайлаш билан боғлиқ ташкилий масалаларни киритиш таклиф этилсин.

3. Мазкур қарор матбуотда эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси раиси **М.АБДУСАЛОМОВ**

Тошкент шаҳри,
2010 йил 22 январь.

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНинг БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

Тошкент шаҳрида 22 январь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Қонунчиликка мувофиқ мажлисни Марказий сайлов комиссиясининг раиси М.Абдусаломов очди. У Қонунчилик палатасига бўлиб ўтган сайлов натижалари тўғрисида ахборот берди, янги сайланган депутатларни табриклаб, мажлисининг кун тартибини тасдиқлаш таклифини киритди.

(Давоми 2-бетда.)

БАРКАМОЛЛИК ВА НАФОСАТ ОЛАМИ

Мамлакатимизда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш орқали баркамол авлодни вояга етказиш мақсадида изчил ислохотлар амалга оширилмоқда. Бу йўлда ёзги ва кишки спорт турлари ривожига катта эътибор қаратилмоқда. «Баркамол авлод йили»да спортсевар ёшларни ўз бағрига чорлаётган «Муз саройи»ни ана шундай уйғунлик масканларидан бири, десак асло муболаға бўлмайди.

2008 йилнинг 24 ноябрида пойтахтимизда очилган ушбу муҳташам сарой ўзида барча шарт-шароитлару қулайликларни мужассам этган. Гарчи очилганига унча кўп бўлмас ҳам, тез орада у ёшлар ва болалар билан лиқ тўла мажмуага айланди. Ушбу спорт мажмуасининг умумий майдони 600 кв. м.га тенг ва унинг юзасига махсус синтетик қоплама ётқизилган. Мажмуа таркибида теннис ва футбол майдонлари ҳам спортсевар ёшлар ихтиёрида.

— Фигурали учиш гавдани тик ва чиройли тутиш, ҳақиқий санъаткорона нозикликни ҳис этиш, муз устидаги рақсни мусиқа оҳанги билан уйғунлаштириш орқали жисмоний маданият ва санъатга ошуфта бўлишга ёрдам беради.

(Давоми 15-бетда.)

Bolalar sporti

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНING БИРИНЧИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

Кун тартиби тасдиқланганидан кейин депутатлар Олий Мажлис Қонунчилик палатаси биринчи мажлисининг муваққат котибиятини, шунингдек, электрон овоз бериш тизимидан фойдаланишни назорат қилувчи муваққат гуруҳни сайладилар.

Марказий сайлов комиссияси раисининг таклифига кўра ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида»ги қонунга мувофиқ депутатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Спикерини ва унинг ўринбосарларини сайлаш учун Оқсоқоллар кенгашини туздилар.

Оқсоқоллар кенгаши ўз мажлисини ўтказиши учун эълон қилинган танаффусдан сўнг Марказий сайлов комиссиясининг раиси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери лавозимига номзод бўйича Оқсоқоллар кенгашининг таклифини ўқиб эшиттирди. Депутатлар яширин овоз бериш орқали Дилором Тошмухамедовани Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери этиб сайладилар.

Депутатлар Оқсоқоллар кенгаши томонидан таклиф этилган ҳар бир номзод учун овоз бердилар ва Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракциясининг раҳбари Бахтиёр Ёқубовни, Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракциясининг раҳбари Улуғбек Вафоевни, Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси фракциясининг раҳбари Улуғбек Муҳаммадиевни, Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси фракциясининг раҳбари Исмоил Саифназаровни, Ўзбекистон эко-

логик ҳаракатидан сайланган депутатлар гуруҳи раҳбари Борий Алихоновни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосарлари этиб сайладилар.

Қонунчилик палатаси, шунингдек, сиёсий партиялар фракциялари ва Ўзбекистон экологик ҳаракатидан сайланган депутатлар гуруҳини рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилди. Мазкур мажлис арафасида сиёсий партиялар ва Ўзбекистон экологик ҳаракатидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига сайланган депутатларнинг таъсис йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси, Ўзбекистон Халқ демократик партияси, Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси, Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг тегишли фракциялари ва Ўзбекистон экологик ҳаракатидан сайланган депутатлар гуруҳи тузилди ҳамда уларнинг раҳбарлари сайланди.

Мажлисида парламент куйи палатасининг тегишли кўмиталарини тузиш тўғрисида, шунингдек, Қонунчилик палатаси кўмиталари раислари лавозимига номзодлар бўйича қарорлар қабул қилинди, депутатлар мазкур кўмиталар сони ва номларини тасдиқладилар.

Депутатлар тегишли кўмиталарнинг раисларини сайладилар.

Кўриб чиқилган масалалар юзасидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг биринчи мажлиси ўз ишини якунлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИ БИРИНЧИ МАЖЛИСИНING ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлиси 2010 йил 26 январь куни соат 11.00 да Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати биносидан очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИ АЪЗОЛАРИНИНГ ДИКҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати мажлисига келган Сенат аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати биносидан 2010 йил 25 январда соат 9.00 дан 18.00 га қадар рўйхатга олинади.

Ўзбекистон Республикаси
Марказий сайлов комиссияси

22 январь куни Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни комиссия раиси М.Абдусаломов олиб борди.

Мажлисида «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 58-моддасига ҳамда «Ўзбекистон Респуб-

ликаси Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни комиссия раиси М.Абдусаломов олиб борди.

ликаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги низомга муво-

шаҳридан тенг миқдорда — олти кишидан — Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар, туман ва шаҳарлар давлат ҳокимияти вакиллик органлари депутатлари орасидан сайланди.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоларини сайлаш тартиби тўғрисида»ги низомга муво-

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоларини сайлаш тартиби тўғрисида»ги низомга муво-

МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

ликаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 5-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатига 2010 йил 20-22 январь кунлари бўлиб ўтган сайлов натижалари кўриб чиқилди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатига сайланган 84 нафар аъзо рўйхатга олинди.

Марказий сайлов комиссияси мажлисида таъкидланганидек, ҳокимият вакиллик органлари депутатларининг Олий Мажлис Сенати аъзоларини сайлаш бўйича қўшма мажлислари сайлов қонунчилиги талабларига мувофиқ ўтди. Яширин овоз бериш натижасида Сенат аъзолари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент

фиқ, Сенат аъзолигига номзодлар маҳаллий Кенгашларнинг давлат ва жамият фаолиятида катта амалий тажрибага эга ҳамда алоҳида хизмат кўрсатган энг обрўли депутатлари орасидан Оқсоқоллар кенгашлари томонидан кўрсатилди.

Мажлисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоларининг сайлови Марказий сайлов комиссияси аъзолари ишги-рокида, очиқ ва ошқора ўтгани таъкидланди. Қонунчилик бузилиши билан боғлиқ бирор-бир ҳолат қайд этилмади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 16 нафар аъзоси тайинланди.

Шунингдек, мажлисида

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати тўғрисида»ги Конституциявий қонуннинг 10-моддасига, «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 5-моддасига мувофиқ, Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг биринчи мажлисини 2010 йил 25-26 январда чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Мажлисида кўриб чиқилган масалалар бўйича Марказий сайлов комиссиясининг қарори, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Сенатнинг 16 нафар аъзосини тайинлаш тўғрисидаги фармони матбуотда эълон қилинади.

ЁШЛАР ВА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР

Чирчиқ ижтимоий иқтисодиёт касб-хунар коллежида Маънавият тарғибот маркази Тошкент вилояти бўлими ташаббуси билан Президентимизнинг «Юксак маънавият — енгилмас куч» асарини ўрганиш, унинг мазмун-моҳиятини аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида кенг тарғиб этиш масалаларига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

Тадбирда шоир ва ёзувчилар, шаҳар ҳокимлиги, хотин-қизлар кўмитаси, фуқароларни ўзини ўзи бошқариш органлари вакиллари, касб-хунар коллежи ва академик лицейлар ўқувчилари иштирок этди.

Президентимиз асарида илгари суртилган гоя ва қарашлар бугунги ҳаётимиз учун беқиёс аҳамиятга эга. Мазкур китобда маънавиятнинг инсон ва

жамият ҳаётидаги ўрни, бу мураккаб ва серқирра тушунчанинг назарий ва амалий жиҳатлари кенг қамровли фикр ва хулосалар орқали таҳлил этилган. Юртдошларимиз, айниқса, ёшларни миллий ва умумбашарий қадриятлар уйғунлиги, эл-юртига садоқат руҳида тарбиялаш, уларни турли зарарли гоя ва оқимлар таъсиридан асраш масалалари теран ёритиб берилган.

Тадбирда сўзга чиққанлар юртимизда маънавий қадриятларимизни кенг тарғиб этиш, ёшларни Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялаш борасида амалга оширилаётган ишлар, уларни дунёда кечаётган мураккаб сиёсий, мафкуравий жараёнлардан мунтазам хабардор қилиб бориш, уларда ён-атрофимизда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга нисбатан онгли му-

носабатни шакллантириш борасида олдимизда турган мақсад ва вазифалар ҳақида атрофлича фикр юритдилар.

Мамлакатимиз раҳбарининг мазкур асарида таъкидланганидек, маънавиятнинг шакллантиришга бевосита таъсир қиладиган яна бир муҳим ҳаётий омил — бу таълим-тарбия тизими билан chambarchas bog'liqdir. Маълумки, ота-болаларимиз қадимдан бебаҳо бойлик бўлмиш илму маърифат, таълим ва тарбияни инсон камолоти ва миллат раҳнақининг энг асосий шarti ва гарови, деб билган.

Шу боис ёшларнинг замон талаблари даражасида таълим-тарбия олишлари, уларнинг ҳеч кимдан кам бўлмай камол топишлари учун барча имкониятларни яратиш ҳукуматимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан би-

рига айланган. Жорий йилнинг Юртбошимиз ташаббуси билан «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши замирида ҳам ана шундай улғувор мақсадлар мужассам.

Ватанимиз мустақиллигининг маънавий асосларини мустаҳкамлаш, миллий қадриятларимиз, анъана ва урф-одатларимизни асраб-авайлаш бугунги кунда тобора долзарб аҳамият касб этмоқда, — дейди Маънавият тарғибот маркази Чирчиқ шаҳар бўлими раҳбари Р.Бекбўтаева. — Бундай тадбирлар ёшларимизни турли хил мафкуравий хуружлардан асраш, навқирон авлод тарбияси йўлида олдимизда турган долзарб вазифаларни аниқ-равшан белгилаб олишда муҳим аҳамият касб этади.

Л.СУВОНОВ,
ЎЗА мухбири

САВОЛ БЕРИНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ

1-савол: — Мен мактабда 20 соат (1 ставка) дарс ўтаман ҳамда 0,5 ставкада директор ўринбосари вазифасида ишлайман. Директор жамғармасидан устама ҳақ олишим мумкинми?

М.Сатторов,
Кашқадарё вилояти Нишон туманидаги
2-мактаб ўқитувчиси

Жавоб: — Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Молия вазирлиги ҳамда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан ҳамкорликда тасдиқланган халқ таълими ходимлари иш ҳақини ҳисоблашга доир саволлар юзасидан тушунтириш хатига асосан директорнинг ўқув-тарбиявий ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари тўлиқ ставкада ишласа, унга фақат соатбай тартибда дарс беришга рухсат этилади. Агар директор ўринбосари фақат 0,5 ставкада ишласа, унга асосий касби бўйича ўқитувчи вазифаси берилиб, 0,5 ставка ўринбосарлик лавозими юклатилади ҳамда комиссия хулосасига кўра, устама олишга рухсат этилади.

2-савол: — Мен мактабда биология ва кимё фанларидан 24 соат дарс бераман. Педагогик стажим 4 йил. Маълумотим олий, диплом бўйича мутахассислигим биология ўқитувчиси, малака тоифам — мутахассис. Директор жамғармасидан устама ҳақ олишим мумкинми?

Ж.Беглиев,
Кашқадарё вилояти Нишон туманидаги
2-сонли мактаб ўқитувчиси

Жавоб: — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 21 декабрдаги 275-сонли «Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг такомиллаштирилган тизimini тасдиқлаш тўғрисида»ги қарорининг 4-иловасига асосан умумтаълим муассасаларининг ўрнак кўрсатган ходимларини рағбатлантириш мақсадида Давлат таълим стандартлари татбиқ этилган барча умумтаълим муассасаларида Директор жамғармаси ва махсус комиссиялар ташкил этилган. Мазкур жамғарма маблағларидан умумтаълим муассасалари қошидаги Махсус Комиссия Низомига асосан устама олиш ҳуқуқига эга бўлган ўқитувчиларнинг 50 фоизгача устамалар белгиланади. Бунда ўтган ўқув йилидаги таълим-тарбия фаолиятида эришган натижалари ва касб маҳорати учун 25(15, 20, 25) фоизгача ҳамда тарбиявий ва синфдан ташқари амалга оширган ишлари учун 15(10-15) фоизгача устама ҳақ, шунингдек, умумтаълим муассасалари ходимларининг муассаса ривожланишига қўшган шахсий ҳиссаси, ўз фаолиятида юқори кўрсаткичларга эришганлиги учун барча жамоа аъзоларига (календарь йилида бир маротаба) бир лавозим окладигача бўлган миқдорда мукофот, шунингдек, умумтаълим муассасалари ходимларига истисно тариқасида уларнинг мурожаати ёки умумтаълим муассасаси касаба уюшмаси ташкилотининг ташаббуси билан бир маротаба моддий ёрдам

кўрсатишга (яқин қариндошлари вафот этганда, оғир жароҳат олганда, оғир касал бўлганда, фавқулудда ҳодисалар юз берганда) берилади.

Юқоридагиларга асосан, махсус комиссия хулосасига кўра, Сиз ҳам устама олиш ҳуқуқига эгасиз.

3-савол: — Агар ўқитувчи педагогика фанлари номзоди бўлиб, мактабда педагог-психолог вазифасида ишласа, иш ҳақи қайси тоифа бўйича тўланади? Дарс соатларига-чи? Ҳафтасига неча соат дарс ўтиши мумкин? Устама ҳақ олишга ҳақлими?

З.Шарипова,
Самарқанд вилояти Пахтачи тумани

Жавоб: — Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 29 сентябрдаги 490-сонли қарорига мувофиқ, фан номзодлари иш ҳақида кўшимча энг кам иш ҳақининг 45 фоизи миқдорда кўшимча ҳақ тўланади.

Бундан ташқари, педагог-психолог раҳбарлар тоифасига кирганлиги учун уларга устамалар белгиланмайди ҳамда 0,8 коэффициент билан 10 соат соатбай тартибда дарс ўтишга рухсат этилади ва педагог-психолог вазифаси учун эса тўлиқ иш ҳақи тўланади (Вазирлар Маҳкамасининг 21.12.05 даги 275-сонли қарори.)

И.СУЛТОНОВ,
Халқ таълими вазирлиги Истикболни
белгилаш ва молиялаштириш
бошқармаси бошлиғи

Оилавий поликлиникалар аҳоли билан бир қаторда таълим масканларидаги тиббий хизматнинг фаолиятини йўлга қўйишда ҳам бошқош ҳисобланади. Хусусан, таълим масканларини тиббий кадрлар билан таъминлаш, уларга амалий ёрдам бериш борасида ҳам оилавий поликлиникалар биринчи ҳамкордир. Ҳамкорлик ишлари чинакамига амалга оширилса, болажонларни соғломлаштириш ишлари ўз ижобий натижаларини беради.

Мирзо Улугбек туманига қарашли 8-оилавий поликлиникага ҳам яқин ҳудуддаги 12та МТМ ва 10та умумтаълим мактаби бириктирилган бўлиб, улардаги 2396 нафар кичкинтойнинг саломатлиги, аввало, муассаса тиббиёт ходимлари ва оилавий поликлиника тор муассасалари томонидан назорат қилиб борилади. Таомилга кўра, 1 ёшгача бўлган гўдаклар ҳар ойда бир маротаба, 2 ёшгача болалар ҳар 6 ойда, 3 ёшдан бошлаб йилда бир маротаба тиббий назоратдан ўтказиб турилади. Болалар саломатлиги ҳар томонлама текширилиб, аниқланган касалликлар бўйича зарур муолажалар олиб борилади. Оилавий поликлиниканинг «Болалар бўлими» бошлиғи Дилором Омонтурдиеванинг маълумот беришича, ҳудудда истиқомат қилувчи 51613 нафар аҳолининг 15103 нафарини 15 ёшгача бўлган болалар ташкил этади.

— Муассасамиздаги 20 нафар педиатр-шифокор ўзларига бириктирилган ҳудудда яшовчи ота-оналар

МАҲАЛЛАНИНГ БОЛАСИ — БИЗНИНГ БОЛАМИЗ

ҳамда тарбиячиларга тегишли тавсияларни бериб келишмоқда. Физиотерапия, уқалаш ва муолажа хоналаримизда мутахассислар хизмати йўлга қўйилган. Мактабгача таълим муассасаларига бириктирилган ходимлар у ердаги тиббиёт ходимлари билан турли мавзуларда семинар-тренинг ва учрашувлар ташкил этишди. Бирор муаммо чиққудек бўлса, дарҳол ёрдамга чиқишади. Бир сўз билан айтганда, маҳалланинг боласи — бизнинг боламиз.

Ҳоҳ мактаб, ҳоҳ боғча, ҳоҳ таълим муассасасига чиқмаган бола бўлсин, уларнинг соғлигига ота-оналаридек масъулмиз, — дейди Д.Омонтурдиева.

Дарҳақиқат, поликлиникалар билан таълим муассасалари тиббиёт ходимлари ўртасидаги ўзаро алоқа муҳим аҳамиятга эгадир. Ўқувчи аҳолининг бир вакили сифатида поликлиника назоратида турар экан, таълим масканида унинг саломатлигига қайғурадиган посбоннинг иши яхши йўлга қўйилганлиги ҳар икки муассаса учун ҳам фойдалидир.

Энг фаол боғча тиббиётчилари сифатида тумандаги

433-МТМ шифокори Гулчеҳра Саидова ва ҳамшира — Замира Аҳмаджоновалар фаолияти билан танишганимизда, бунга яна бир бор амин бўлдик. Улар 260 нафар болажоннинг МТМга соғлом ва дуркун келиб-кетиши учун ўзларини масъул сезишади.

— Бола кунига ҳар хил шароит, психологик муҳит ва вазиятда боғчага келиши мумкин, — дейди бу ҳақда боғча шифокори

2010-yil — Barkamol avlod yili

Г.Саидова. — Оиладаги бирор сабаб туфайли йиғлаб келган боладан тортиб, ота-онаси ўртасидаги кутилмаган муносабатлар таъсирида яхши ухлай олмаган фарзанд билан ҳам шугулланишимизга тўғри келади. Бундай ҳолатларда катталар эътиборсизлик билан иш тутса, кичкинтой нозиклашиб, иммунитетини ҳам заифлашиб, кам уйқу, касалликка тез чалинадиган, ўзини ҳолсиз ва ёлғиз ҳис қиладиган бўлиб қолади.

Бундан ташқари, тиббиёт ходимлари МТМдаги тартиб ва озодлик, овқатлар сифатини ҳам назоратга олади. Эрталабки назоратда гуруҳларга кириб, тарбиячи

томонидан болаларнинг ҳарорати ва умумий ҳолатини ўрганиб чиқиш ҳам улар зиммасида. Мабодо болалар орасида кимнингдир ҳарорати кўтарилаётгани ёки бошқа хил ўзгаришлар бўлаётгани сезилса, у дарҳол тенгқурларидан ажратилиб, биринчи тиббий ёрдам кўрсатилади. Ота-онаси чақирилиб, уй шароитида, агар зарур бўлса, шифокор назоратида соғломлаштиришга йўлланма берилади.

Тиббиёт хонасидаги асбоб-анжомлар озода ва тартиб билан жойлаштирилган. Тарбияланувчиларнинг тиббий дафтаридида эса ҳар бир боланинг эмланиши қайд этиб борилмоқда. Боғча мудираси тиббиёт хонасида биринчи ёрдам учун керак бўладиган барча дори-дармонларнинг узилмаслигига алоҳида аҳамият беради. Шу боис шифокор дори-дармонлари турадиган кутучасида зарур малҳам ва воситаларнинг барчаси бор. Ювиниш хонасида эса тарбияланувчиларнинг шахсий сочиқ, совун ва тиш ювиш воситалари тартиб билан жойлаштирилган.

8-оилавий поликлиника томонидан МТМ кичкинтойларига ҳар йили икки

маротаба болаларнинг ўсиши ва кўриш ўткирлигини яхшилаш учун витамин-А тарқатилади. Бундан ташқари, тез-тез гиёҳлардан тайёрланган дамламалар бериб борилади.

— Ота-оналарга болаларининг яхши ривожланиши учун вақти-вақти билан микродид ва аскорбинка витаминларини бериб туришни, тиббий гиёҳлардан тайёрланган дамламалардан фойдаланишни тавсия қилган бўлардик. Бола бирор касалликка чалинганида, албатта, шифокорга учрашиши ва улар буюрган тартибда дори воситаларидан фойдаланган маъқул, — дейди З. Аҳмаджонова. — Биз ҳам поликлиника мутахассислари билан доимий ҳамкорликда ишлаганимиз боисми, боғчамизга келган киши дарҳол муассасамизнинг озода, кичкинтойларимизнинг эса қувноқ, зукко ва баркамоллигини таъкидлашади. Чунки соғлом боланинггина кўзлари порлаб, ўрганиш ва ўзлаштиришга бўлган иштиёқи сезилиб туради.

Кўпчилик мактабгача таълим муассасаларида ишлайётган ходимлар болалар қий-чувию хархашаларини эшитишга ўрганиб кетгандек. Бироқ Гулчеҳра опа каби боғча шифокорлари ҳамиша жонсарақ, ахир, бола ҳуда-беҳудага йиғламайди. МТМларда ана шундай безовта қалб эгалари — тиббиёт ходимлари бор экан, ота-оналар хотиржам, кўнгишлар тўқ.

Зебо НАМОЗОВА,
«Ma'rifat» мухбири

✓ ВАҚТ — ТИФИЗ, ОЙ — КЎЗ ОЧИБ ЮМГУНЧАЛИК ФУРСАТ. ОЙЛИКНИ МАЗМУНЛИ ЎТКАЗИШ ЛОЗИМ. ҚАНДАЙ ҚИЛИБ? ЎҚУВЧИЛАРГА ТАРИХ ФАНИ АСОСЛАРИНИ ДАРС ВА ДАРСЛИКДАН ТАШҚАРИ ЧУҚУРРОҚ СИНГДИРИШНИНГ ЙЎЛЛАРИ БОРМИ? ИЗЛАГАН ИМКОН ТОПАР.

Муаллима Шоира Салоҳидинова ҳамкасблари билан маслаҳатлашиб, икки йўналишда кўрик-танлов ўтказишга келишиб олди.

Ўқувчилар томонидан ясалган тарих фанига доир кўргазмалар кўрик-танловда бири-биридан ажиб кўл меҳнати намуналари намойиш этилди. 7, 8, 9-синф ўқувчилари ижодкорлиги маҳсули — олма, айиқполвон, дарахт шаклидаги тест саволлари, «аклий ҳужум» методикасига доир ўйин намуналари эндиликда мактабнинг тарих фани хонаси мулки бўлиб қолади.

Қоғоз, картон, юмшоқ ва қаттиқ матодан ясалган кўргазмалар кўрик-танловда ўқувчиларни ҳам хайратда қолдирди. 20 га яқин ижод намунаси орасидан биринчи, иккинчи, учинчи ўрин соҳиблари аниқланди. 8-синф ўқувчиси Шириной Отақулова, 9-синф ўқувчиси Шоҳсанам Юсупова, 7-синфдан Комила Тохированинг ясаган кўргазмалари кўрик-танловда ўқувчиларни хурсанд қилди.

тидан устун бўлгани учун фахрли ўринларга лойиқ кўрилди.

«Расмларда Ватан мадҳи» деб номланган кўрик-танловда 5—7-синф ўқувчилари орасидан ёш мўйқалам соҳиблари кашф этилди. 80га яқин расмларда тарихий қахрамонлар — Широқ, Тўмарис, юртимиздаги қадим обидалар — Шоҳи Зинда, Оқсарой мажмуаси, кўҳна Хива ва Бухоро миноралари акс эттирилган эди.

Нисбатан олиб қаралганда, 6-синф ўқувчиси Моҳира Жумақулова, 7-синф ўқувчиси Тановар Холмуродова чизган расмлар жонли, деталларга бойлиги билан тенгқурларини хайратда қолдирди. — дейди танлов тафсилотлари ҳақида Хатирчи туманидаги 63-умумтаълим мактаби тарих фани ўқитувчиси Шоира Салоҳидинова. — Тўғри, бола расмини етук рассомдек чизолмаслиги мумкин. Лекин улардаги ижодкорлик биз ўқитувчиларни хурсанд қилади.

Х.ТҶЙМАНОВА

✓ «ТЕАТР — ЖОНЛИ ҲАЁТ, ТАРБИЯ МАКТАБИДИР. СПЕКТАКЛЬ ЁКИ КИЧИК БИР САҲНА КЎРИНИШИ ОРҚАЛИ БОЛА ЎЗИГА ТЕГИШЛИ ХУЛОСАНИ ЧИҚАРАДИ.

Хўш, мактабда театр студияси бўлса, бунинг қандай афзалликлари бор?» деб фикрлар эди Асака туманидаги 11-умумий ўрта таълим мактаби раҳбари Тиллаохон Кўзиёева ва у шаҳардаги халқ театри режиссёри Одил Худойбердиевни мактабда ишлашга таклиф этди.

5—9-синф ўқувчилари орасидан актёрликка мойил ўқувчилардан 20 нафари саралангач, Одил Худойбердиев уларга ролни қандай ўйнаш, саҳна нутқ маданиятидан тушунча берди. Шу тарих мактаб театр студияси фаолияти бошланиб кетди. Хаваскор актёрлар томонидан ҳавола этилган илк томоша — «Янги йил саргузаштлари» нафақат 11-умумтаълим мактабида, балки кўшни таълим даргоҳларида, тумандаги мактабгача таълим муассасаларида ҳам муваффақиятли намойиш этилди. Ҳозирда саҳна сирлари билан танишиб олган ўқувчилар Наврўз байрамга таратқил қўрмоқда.

МУХБИРИМИЗ

✓ «МАТЕРИЯДАГИ МИҚДОР ВА СИФАТ ҲОЛАТЛАРИНИНГ ҲАРАКАТ ВА ТИНЧЛИК БИЛАН БОҒЛИҚЛИГИ ФИЗИКА ВА МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИГА ТЕГИШЛИДИР.

«Физика табиат ҳақидаги фандир», — деб Абу Али ибн Сино бу фанга алоҳида эътибор қаратган. Юнусобод туманидаги 271-мактабда ўтказилган семинарда ҳам физика фани билимдонлари, ўқитувчилар қатнашиб, унинг сирли олами билан танишишди.

Физика-математика фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Нарзиқул Турдиев дарсликларни яратиш босқичлари, назорат ишлари, физик диктантларни ўтказиш, график билан ишлаш,

рам шоу дарси»дан ўқитувчилар ўзлари учун янги усулларни ўрганиб чиқишди. «Зинама-зина», «Физик айтишув», «Бинго» ўйинлари, ўқувчилар ихтиро этган физик асбоблар дарсни янада бойитди. 272-мактаб ўқитувчиси Абдувоҳид Назаровнинг «Физика дарсида лаборатория жиҳозларидан унумли фойдаланиш усуллари»га бағишланган лаборатория ишларини амалий кўрсатиб бериши ҳам ўқитувчиларга манзур бўлди.

Юнусобод ТХТБ аниқ фанлар методисти Гулчехра Ёқубова

«Менга таянч нуқта сини беринг, Ерни ҳам кўтараман» мавзусидаги семинарни яқунлар экан, ўқувчилар билими, салоҳияти ҳар ишга қодирлигини, мактабларда физика фанини ўқитишда жиҳозлардан унумли фойдаланиш лозимлигини яна бир бор таъкидлади.

**Маҳмуда ВАЛИЕВА,
«Ma'rifat» мухбири**

айрим мавзуларни ўрганиш бўйича туман физика ўқитувчиларига ўз маслаҳатларини берди.

260-мактаб ўқитувчиси Сайёра Йўлдошеванинг 6—8-синф ўқувчилари билан ўтказган «Замонавий бай-

✓ ЯККАСАРОЙ ТУМАНИДАГИ 127-МАКТАБДА ЎҚИТИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ, МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ МАҚСАДИДА ЎҚУВЧИЛАР ОРАСИДА ТУРЛИ ХИЛ ТАДБИРЛАР, БАҲС-МУНОЗАРАЛАР, СИНФЛАРАРО БЕЛЛАШУВЛАРНИ ЎТКАЗИШ АНЪАНАГА АЙЛАНИБ БОРАЁТИР.

Хусусан, бу борада илм масканининг ахборот-ресурс маркази ходимлари, она тили ва адабиёт фани ўқитувчилари Н.Абдуллаева, М.Азимова, Р.Ҳожиқонова фаолликни кўлга олиб, адабий-бадиий кечалар уюштиришга, ёшларнинг маънавий онги ўсишига хизмат қиладиган учрашувлар, давра суҳбатлари ўтказишга аниқ эътибор қаратди. Ана шундай учрашувлардан бири Ўзбекистон давлат консерваторияси талабалари иштирокида шоир Бобур Бобомурод билан бўлиб ўтди. Унда илм олишга чорловчи шеърлар ўқилди, таълим-тарбия мавзусига оид ривоятлар келтирилди.

Тадбир якунида мактаб ўқувчилари Ватан, баҳор ва бошқа мавзуларда ёдлаган шеърларини айтишди, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

Орзигул МАТҚУРБОНОВА

✓ МАКТАБИМИЗДА ТАРИХ ФАНИДАН 6—9-СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИ УЧУН «ЁШ ТАРИХЧИЛАР» ТўГАРАГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН. БИЗ ЎҚИТУВЧИЛАР КУТУБХОНАДАГИ БАДИИЙ АДАБИЁТЛАР, ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИБ, СИНФЛАРДА КЎШИМЧА МАШҒУЛОТЛАР ЎТКАЗЯПМИЗ.

Кўргазмалар кўрик-танловдан фойдаланган ҳолда дарс ўтишининг гаши бошқача. Бундан ташқари, мактабда «Ахборот гуруҳи» фаолияти йўлга қўйилган бўлиб, уни 6—9-синфлар орасидан Ф.Йўлдошева, У.Эшпўлатова, С.Ибрагимова, Ж.Норқўзиёев, Ф.Авазова ва З.Одилова каби фаол ўқувчилар бошқариб боришади.

Мактабимизда мунтазам равишда «Интеллектуал ринг», «Тарих билимдони» мусобақалари ўтказилиб, билимдон ва илғор ўқувчилар рағбатлантириб борилмоқда.

Яқинда Самарқанд шаҳридаги тарихий ёдгорликлар — Регистон, Амир Темур мақбараси, Шоҳи Зинда ва Бибиқоним мажмуаларига ўқувчилар билан бирга саёҳатга бордик. Мангуликнинг ёрқин тимсоли бўлмиш бетакрор обидаларни кўрган ҳар бир инсон қалбида ўз она-Ватанига бўлган меҳр-муҳаббат янада ортади. Ташкил этилган саёҳат дарси давомида бунга яна бир қарра амин бўлдик.

**Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ,
Арнасой туманидаги 8-мактаб тарих фани ўқитувчиси**

✓ РЕСПУБЛИКА ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИДА «ЁШ ОЛИМЛАР КЕНГАШИ» ТАШКИЛ ЭТИЛИБ, ФАОЛИЯТ ЮРИТА БОШЛАШИ ҲАМ ИЛМ ИЗЛАШДЕК МАШАҚҚАТЛИ ЙЎЛНИ ИХТИЁР ЭТГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАРНИ БИР МАҚСАД ЙЎЛИДА БИРЛАШТИРИШ, МАВЖУД МУАММОЛАРНИ БАРТАРАФ ЭТИБ, ЯНГИ УРИНИШЛАРГА ИМКОНИЯТЛАР ЯРАТИШ БОБИДАГИ ҲАРАКАТЛАРДАН БИРИ БЎЛДИ.

Кенгашнинг навбатдаги йиғинида ҳам бир қатор масалалар ёш олимлар томонидан муҳокама этилди. Хусусан, «Фундаментал, амалий, инновация давлат дастурлари доирасида бажарилаётган ҳамда фундаментал тадқиқотларни қўллаб-қувватлаш фонди ва бошқа грантларда ёш тадқиқотчилар иштирокини кенгайтиришни таъминлашга кўмаклашиш», «Бакалаврларнинг битирув мала-

кавий ишлари, магистрларнинг диссертациялари ҳамда аспирантларнинг номзодлик мавзулари ва уларнинг илмий раҳбарлари фаолиятининг узлуксизлигини (ўзгармаслигини) таъминлашга ёрдам бериш» сингари мавзулар атрофида йиғилганларнинг фикр-мулоҳазалари тингланди.

Иш режасининг тегишли бандларига ўзгаришлар киритилиб, тўлдирилди.

О.ОЧИЛОВА

✓ РЕСПУБЛИКА ТЕЛЕВИДИЕНИЕ ВА РАДИО КАСБ-ХУНАР КОЛЛЕЖИДА ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ «ЮКСАК МАЪНАВИЯТ — ЕНГИЛМАС КУЧ» АСАРИНИ ЎРГАНИШ ВА УНДАН ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНИДА ФОЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА СЕМИНАР-ТРЕНИНГ БЎЛИБ ЎТДИ.

— Бизнинг мақсадимиз, ёшларимизни турли тажовулар ва хавф-хатардан асраб, келажақда мустақиллигимизни кўз қорачиғидай асровчи баркамол авлодни тарбиялашдир, — дейди коллеж директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Комила Умаралиева. — Ёшларимизни ҳар томонлама қамол инсон қилиб тарбиялаш юзасидан ушбу китобда гоёят муҳим ва ҳал қилувчи масалалар ўртага ташланган.

Икки кун давом этган семинар-тренинг якунида ўқитувчи-педагоглар асар юзасидан тузилган тест саволларига жавоб бериб, ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

**Гулнора ҲОЛИҚОВА,
касб-хунар коллежи ўқитувчиси**

✓ ПОЙТАХТИМИЗДАГИ 81-УМУМТАЪЛИМ МАКТАБИДА ҲАФТАНИНГ ҲАР ЖУМА КУНИ «МАЪНАВИЯТ КУНИ» ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН БЎЛИБ, УШБУ КУНЛАРДА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ТАДБИРЛАРНИ ЎТКАЗИШ АНЪАНАГА АЙЛАНГАН.

Ўтган ҳафта ушбу «Маънавият куни»да «Президент асарларини ўрганамиз» деб номланган семинар-тренинг ташкил этилди. Семинарда «Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишининг йўллари ва чоралари» ҳамда «Юксак маънавият — енгилмас куч» асарларининг мазмун-моҳияти ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Қувонарли томони шундаки, семинарда иштирок этган мактабнинг юқори синф ўқувчилари ҳам ўз билимларини намойиш этди.

Бундан ташқари, жорий йилнинг «Баркамол авлод йили» деб номланиши асл моҳияти семинарда ўқитувчилар томонидан ўқувчиларга тушунтириб берилди.

Бир сўз билан айтганда, ёшлар маънавиятини шакллантириш, уларни чинакам баркамол авлод қилиб тарбиялашдаги муҳим тадбирларни ташкиллаштириш йил бошидан оқ намунали йўлга қўйилди.

Фарида ЭГАМБЕРДИЕВА

✓ ШАЙҲОНТОҲУР ТУМАН ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БЎЛИМИ ЎҚУВЧИЛАРНИНГ МАЪНАВИЙ ОЛАМИНИ БОЙИТИШГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИШ МАҚСАДИДА МАКТАБ РАҲБАРЛАРИНИНГ КЕНГ ИЖОДИЙ ҲАМКОРЛИГИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙГАН БЎЛИБ, МАЗКУР ИШЛАРНИНГ СИФАТ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ БОРАСИДА ТУМАН МИКЁСИДА ТАДБИРЛАР РЕЖАСИ ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН.

Тадбирлардан бири тумандаги 10-мактабда бўлиб ўтди. Семинар-тренинг тарзидаги ушбу учрашув Президентимизнинг «Юксак маънавият — енгилмас куч» асари асосида Фотима Раҳимованинг бир соатлик очик дарси билан бошланди. Дарс жараёнида янги коммуникацион технологиялар, шунингдек, электрон дарсликлар, мултимедия воситаларидан кенг фойдаланилди.

— Очик дарсдан кўзланган мақсадим, — дейди Ф. Раҳимова — ўқувчилар ўрта-сида соғлом турмуш тарзи тамойилларини қарор топтириш, уларга гиёҳвандлик, ахлоқсизлик, ташқаридан

кириб келаётган «оммавий маданият»нинг зарарлари ҳақида батафсил маълумот бериш эди.

— Дарсларнинг мана шундай интерфаол усулларда ташкил этилиши ўқувчи ва ўқитувчи ўртасидаги эркин мулоқотни таъминлаб, ёшларни мустақил фикрлашга, ҳулоса ясашга ўргатади. Айниқса, дарсда мултимедия воситаларидан фойдаланиш берилган мавзу моҳиятини очишда жуда катта роль ўйнайди. Мен ҳам мактабимиз ўқитувчиларига ушбу дарс жараёнини тавсия қилмоқчиман, — дейди 39-мактаб директори М. Эшонхўжаева.

Хулқар ФАРМОН

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар, узоқни кўзлаб оритилаётган оқилона сиёсат натижасида юртимиз иқтисодиёти, ижтимоий ҳаётида туб ўзгаришлар юз берди. Барча жабҳалар, жумладан, ахборот ва телекоммуникация соҳасининг жадал ривожланиши ана шу изчилликнинг амалдаги самарасидир. Ҳозирги вақтда нафақат шаҳарлар, балки юртимизнинг тоғли қишлоқлари, олис овулларида ҳам замонавий телекоммуникация тизимлари — интернет, мобиль телефон алоқаси, компьютерда турли хизматлар кўрсатишни ўз ичига олган сервис шахобчалари тобора кўпаймоқда. Кези келганда, қишлоқ жойларда мобиль алоқа хизмати абонентлари сони жадал ўсиб бораётганини алоҳида таъкидлаш лозим.

орасида кўл телефони русумига қараб ижтимоий табақаланиш юзага келиши ва бу улар ўртасида носоглом рақобат ҳамда уруш-жанжаллар юзага келишига сабаб бўлиши мумкин.

Учинчидан, алоқа телефони — оила бюджети учун ортиқча сарф-харажат демакдир (айниқса, агар бола ўз суҳбатини назорат қилишни билмаса).

Тўртинчидан, мобиль алоқа аппарати боланинг ташқи дунёга бўлган қизиқишини сўндириши мумкин. Хусусан, бола одамови бўлиб қолиши эҳтимолдан холи эмас. Чунки компьютер, интернет, "сотка" каби воситалар болани одамлар билан жонли мулоқотда бўлишдан бирмунча чегаралаб қўяди. Натижада, бола илмий тил билан айтганда, айрим ҳолларда виртуал аутист, яъни ташқи дунёдан

қуролга айлантормоқда. Мамлакатлар, минтақа ва ҳудудлар ўртасидаги чамбарчас боғлиқлик аввало ана шу ахборотнинг, гоё ва мафқуранинг тобора интеграциялашаётгани натижасидир. Ҳозир содир бўлган ҳар қандай ахборот, турли фото, видеотасвирлар зум ўтмай интернетдан жой олади, бутун дунёни бундан хабардор қилади. Бу ҳам етмаганидек, кўп ўтмасдан айна шу ахборотлар мобиль телефонларда пайдо бўлади ва дунёнинг инсон яшайдиган деярли ҳар бир нуқтасигача етиб боради. Бинобарин, биз катталар мобиль телефонларнинг кенг микдорда маълумотларни сиғдира оладиган хотираси мактаб ўқувчилари қўлида эзгу мақсадларга хизмат қилишини хоҳлаймиз.

Демак, ваҳшийлик, жангарилик, беҳаёликни тарғиб

тартиби тўғрисида тавсияларнинг ишлаб чиқиши ҳамда мактабнинг ички тартиб-қоидаларига киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар таълим тизимида ўзига хос тарбиявий аҳамият касб этмоқда. Аёнки, бу борада қилинаётган ишлар салмоқли, шу билан бирга машаққатли ҳамдир. Бу жараёнда барчамиз масъулиятни ўз зиммамизга олишимиз лозим.

Биз фикр юритаётган масала дунё ҳамжамияти учун ҳам ташвишли эканлигини кузатиш мумкин. Хусусан, рақамларнинг гувоҳлик беришича, ҳозир дунё бўйича икки ярим миллиард инсон мобиль телефондан фойдаланади. Бу, жамият ҳаётида мобиль телефон фақат техника мўъжизаси бўлиб қолмасдан, алақачон ижтимоий ҳодисага айлангани-

Dolzarb mavzu

келган янгиликка ҳам тўхталиб ўтиш жоиздир.

Мактаб ўқувчиларининг мобиль телефондан фойдаланишига чекловлар ўрнатиш борасида кўп давлатларда амалий қадамлар қўйилган. Масалан, Бангладешда 16 ёшгача бўлган болаларнинг мобиль телефондан фойдаланиши бутунлай тақиқланган. Франция, Испания ва Англия давлатлари томонидан ҳам болалар учун мобиль алоқа хизматларидан фойдаланишда чекловлар ўрнатилган.

Шу кунларда Англиянинг Янги Уолтем шаҳридаги мактабларда эшикдан кирверишда махсус тезкор алоқа воситаларини фотэтувчи сканер ўрнатилди. Агарда қай бир ўқувчида те-

УЯЛИ АЛОҚА ВОСИТАСИ:

У ЎҚУВЧИ УЧУН ЗАРУРМИ?

Дарҳақиқат, бугунги ҳаётимизни алоқа воситаларисиз тасаввур қилиш мушкул. Дунёнинг бу бурчагими ёхуд наригисими, биз таниган ва билган инсонлар билан ўрнимиздан жилмасдан сўзлаша оламиз. Ҳа, бу бугунги кун учун шунчаки одадий бир ҳол.

Халқимизда "Бир яшининг бир ёмони бор", деган нақл бор. Мобиль алоқа воситаларини қулай мулоқот тури деб баҳоладик. Аммо бугунги кунда дунё миқёсида глобаллашаётган муаммолардан бири мобиль алоқа воситаларининг ёш авлод тарбиясига ҳамда соғлиғига салбий таъсирида кўринмоқда. Шу ўринда мазкур алоқа воситасининг афзаллик ва зарар келтирувчи жиҳатларига тўхталиб ўтайлик.

Аввало, афзаллик жиҳатларидан бири, ота-она телефон орқали дилбандининг қаерда, нима иш билан бандлигини доимо билиб туриши бўлиб, бу уларга хотиржамлик бағишлай-

Болалар учун яна бир ижобий тарафи, телефон хавфнинг олдини олиши мумкинлигидир. Ота-она томонидан, ҳар эҳтимолга қарши, фавқуллодда ҳолатларда фойдаланиладиган рақамларни қандай теришни фарзандларга ўргатилиши ва ноҳуш ҳолатлар пайдо бўлганда тезда боғланиш имконияти мавжудлиги ижобий ҳол, албатта.

Мобиль алоқа воситаларининг салбий жиҳатларига тўхталадиган бўлсак, биламизки, болалар ўзларига тегишли ўйинчоқ, китоб, велосипед ва ниҳоят, кўл телефони билан мақтанишни яши кўришади. Қимматбаҳо телефонни кўз-кўз қилиш эса атрофидаги баъзи бир ўспиринларда ўғирликка мойилликни кучайтириши мумкин.

Иккинчидан, ўсмирлар

узалиб қолган одам ҳолатига тушиб қолиши мумкин.

Бундан ташқари, мобиль телефон тарқатадиган радиациянинг инсон танасига маълум даражада зарар кўрсатиши мутахассислар томонидан исботланган. Шифокорларнинг таъкидлашича, бу радиоалоқа нурлари айниқса, кичик ёшдагилар миясига таъсир кўрсатиб, улардаги нормал ўсиш жараёнига хавф солиши мумкин. Чунки боланинг айна ўсиш палласида бўлган мия хужайралари мобиль телефон нурларидан осон зарарланади. Суяклар ўсишдан тўхташи, хотиранинг сусайиши, иммунитетнинг тушиб кетиши каби ҳолатлар юзага келишида айнан "сотка" алоқа воситасининг "хизмати" катта экани олимлар тадқиқотларида аниқланган. Мобиль телефон туфайли ёш болаларда жиззакилик, руҳий тушкунлик, лоқайдлик каби иллатлар илдиз отиши ҳам тасдиқланган.

Хусусан, психологларнинг таъкидлашича, мобиль телефонларга ҳаддан ташқари берилган болалар ундан ажралишни тасаввур ҳам қилолмайдиган бўлиб қолишади. Кечасию кундузи ёнида туришини, тинмасдан у билан машғул бўлишни исташади. Ҳисоб-китобларга қараганда, кейинги йилларда айрим ривожланган мамлакатларда фарзандларидаги руҳий муаммолар борасида психологларга мурожаат қилаётган ота-оналар сони ортиб бораёттир. Мобиль телефон ва шахсий компютерида ҳаддан ташқари боғланиб қолиб, ўзини бутунлай шу техникага бағишлаган ва одамлар билан, ҳатто ота-онаси билан ҳам мулоқоти сусайган ўсмирларнинг сони ортиб бораётганлиги ачинарлидир.

Глобаллашув жараёнининг шиддат билан ривожланаётгани ахборотни

қиладиган маълумотлар, фото, видеотасвирлар, ёвузликни ўргатадиган ўйинлар фарзандларимиз қўлидаги телефонларда тобора оммалашаётгани барчамизни хушёрликка чақирити керак. Масаланинг ўйлантирадиган томони шундаки, кераксиз файлларни мобиль телефондан ўчириб ташлаш билангина ўқувчиларни бундан чеклаб бўлмайди. У "дўстларининг" телефонидан буларни осонгина қайта кўчириб олиши мумкин. Қолаверса, кўчакўйда, интернет-кафеларда телефонларга мусиқа, клип, ўйин ва бошқа тасвирларни ёзиб берувчи "тадбиркорлар" ҳам оз эмас. Даҳшатли авариялар, одамларни қийноққа солиш, ўлдирини, айрим беҳаё видеороликлар бола тарбиясига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Муаммо шундаки, бола нима яхшию нима ёмонлигини ҳамма вақт ҳам тўғри англайвермайди. Фарзандининг бошқалардан кам бўлмаслигини ўйлаб, баъзи ота-оналар боласи қўлига қиммат "сотка" олиб берадию оқибатини ўйламайди. Шу кичкина "қути" орқали фарзандимизнинг маънавиятига қарши йўналтирилган, бир қарашда арзимасдек туюлган кичкина хабар ҳам глобаллашув шиддатидан куч олиб, кўзга кўринмайди, лекин зарарини ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайди, улкан зиён етказиши мумкинлигини ҳис этмаймиз.

Юқоридаги ноҳуш ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида мамлакатимиз халқ таълими тизимида бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқилди. Хусусан, "Таълим муассасаларида уяли алоқа воситаларидан фойдаланиш тартиби тўғрисида Низом"нинг жорий этилиши, таълим муассасаларида уяли алоқа воситаларидан фойдаланиш

дан далолатдир. Масаланинг энг нозик томони улар орасида болалар, яъни мактаб, ҳатто боғча ёшидаги болалар ҳам анчагина экандир.

Коммуникация технологиялари имкониятларидан тўғри фойдаланиш борасида олимлар тадқиқотлар олиб бормоқда. Мазкур тадқиқотлар натижаларига кўра, узоқ вақт уяли алоқадан фойдаланаётган болаларда қулоқ ва мия ўсимтаси ривожланиши эҳтимоли юқори эканлиги аниқланган. Шу нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда, ота-оналар ўз фарзандларининг соғлиғи учун қайғуриб, уяли телефондан фойдаланиш меъёрларини кўриб чиқишлари ва уларга мобиль алоқа зарур бўлмаса, имкон қадар фойдаланмасликни тавсия этишлари лозим.

Бошқа бир гуруҳ олимларнинг фикрига кўра, мобиль алоқа воситасидан атиги икки дақиқа давомида фойдаланиш оқибатида кейинги икки соат давомида бола миясининг биоэлектрик фаоллиги сусайиши мумкин. Ўсмирлар болалигидан бошлаб уяли алоқа воситасидан фойдалансалар, 20—29 ёшга кирганларида миясида шиш пайдо бўлиши мумкин экан.

Олимларнинг фикри билан чегараланиб қолмасдан бир қатор хорижий мамлакатлар амалиётига кириб

лефон топиладиган бўлса, махсус хизмат вакиллари уни дарҳол мусодара қилиб, ота-оналаридан жарима ундириб олмақдалар.

Мамлакатимизда ҳам жисмонан, ҳам маънан соғлом фарзандларни вояга етказиш, уларнинг бахту саодати, фаровон келажаги учун ҳеч кимдан кам бўлмайдиган шарт-шароит яратиш давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналиши бўлиб келмоқда.

Шу маънода мобиль алоқа воситалари, телекоммуникация имкониятларидан оқилона ва тўғри фойдаланиш маданиятини шакллантириш долзарб аҳамиятга эга. Шу тариқа биз фарзандларимизнинг маънавий олами юксалтириш, уларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшиб, миллий ўзлгимиз, азалий қадриятларимизга ёт ва бегона хуружлар, ёшларимизнинг онги ва қалбини эгаллашга қаратилган ҳар қандай ғаразли интилишларга қарши доимо хушёр ва огоҳ бўлиш вазифасини уддалай оламиз. Фарзанд тарбияси, унинг иқболи биринчи ўринда турар экан, болаларимизни "сотка савдоси"га мубтало бўлишдан асраш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Насиба ОЧИЛОВА,
Тошкент шаҳар Миробод туман халқ таълими бўлими услубчиси

Халқ таълими муассасаларида таълим-тарбия сифати ва самардорлигини ошириш бўйича устувор вазибаларни ҳаётга татбиқ этиш мақсадида А.Авлоний номидаги халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш марказий институтида долзарб мавзуларда маънавий-маърифий ва илмий-амалий анжуманлар ўтказиб келинмоқда.

Шундай тадбирлардан бири шу йил 19-21 январь кунлари Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги диний ишлар қўмитаси, Халқ таълими вазирлиги, А.Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИ ҳамда диний конфессиялар вакиллари ҳамкорлигида "Диний бағрикенглик: огоҳликка даъват" мавзусида ўтказилди.

Тадбирнинг биринчи ва иккинчи кунларида А.Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИда малака ошириш курсларида ўқитган республиканинг барча ҳудудларидан келган туман (шаҳар)лар халқ таълими бўлими мудирлари, ҳудудий педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакаси-

ОГОҲЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

ни ошириш институтлари ижтимоий фанлар профессор-ўқитувчилари, умумий ўрта таълим мактаб директорлари, мактабдан ташқари таълим муассасалари, махсус таълим муассасалари раҳбарлари ҳамда институт профессор-ўқитувчилари ва ходимлари иштирокида уларни гуруҳларга бўлган ҳолда "Аросат" кинофильми на-

Anjuman

моийиш этилди. Ушбу фильм юзасидан баҳс-мунозара, савол-жавоблар ўтказилди ҳамда юқорида кўрсатилган ташкилотлар вакилларининг чиқишлари ташкил этилди.

Тингловчилар фильмда кўтарилган масалалар бўйича фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашди. Хорижий яширин миссионерлар, ўзла-

рини кўнгилчилар деб атаб, аслида кўнгил ўғрилари бўлган кимсалардир. Уларнинг "тузоғи"га илинган айрим кишилар аслида имони мўрт, эътиқоди суст одамлар эканлиги ва шунинг натижасида улар нафсига қул бўлиб, ўз имонларини пулга сотганлари, охир-оқибатда эса, ҳаётлари ачинарли, фожеали яқунланиши, ҳеч бир инсон имонини сотиб, имонга хиёнат қилиб, бахтли бўла олмаслиги аён ҳақиқат. Бундай ҳолларнинг олдини олиш таълим муассасалари билан биргаликда ота-оналар, маҳалла ва кенг жамоатчиликнинг энг долзарб вазибаларидан эканлиги тўғрисида ягона хулосага келинди.

Тадбирнинг учинчи кунда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ди-

ний ишлар қўмитаси бўлим бошлиғи У.Ғофуров, Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИ ректори М.Алиев ҳамда профессор-ўқитувчилари иштирокида барча тингловчилар билан "Диний бағрикенглик: огоҳликка даъват" мавзусидаги яқуний маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Маърузаларда диний бағрикенглик (динлараро тотувлик) муносабатларидан бузғунчилик мақсадларида фойдаланишга интилаётган айрим кимсаларнинг кидикорлари мисоллар асосида очиб берилди. Бундай ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар натижасида келиб чиқадиган ачинарли, фожеали яқунлар ҳақида видеоролик намойиш этилди.

Тадбирда тингловчилар фаол иштирок этишди, ўз иш жойларига боргандан сўнг мазкур йўналишда амалга оширадиган долзарб вазибаларини белгилаб, ўзаро муҳокама қилиб олдилар.

Б.ДОНИЁРОВ,
А.Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИ
Таълим менежменти
кафедраси доценти

MAVZU: QADIMGI YUNON MADANIYATI (VI sinf. Jahon tarixi)

Tarixni o'rganmay turib, kelajakni yaratish qiyin. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida tarix fanini o'qitishning ahamiyati shu bilan o'lchanadiki, o'quvchilar bashariyat hayotining ilk davrlaridan boshlab bugungi kungacha bo'lgan voqealarni o'rganadi. Mamlakatimiz tarixidan tashqari dunyo xalqlari o'tmishini, ular hayotida burilish yasagan voqealar, san'at va madaniyat boyliklarining yuzaga kelishini o'rganishga maktab o'quv dasturlari va rejalarida mavzular ajratilgan. VI sinf "Jahon tarixi" darsligida uchinchi chorakning uchinchi haftasida "Qadimgi Yunon madaniyati" mavzusini o'rganishga ikki soat ajratilgan. Quyidagi bir soatlik dars ishlanmasi ana shu mavzuni o'rganishga bag'ishlangan.

DARSNING MAQSADI:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarga qadimgi yunon madaniyati haqida tushuncha berib, uning jahon sivilizatsiyasida tutgan roli haqida hikoya qilish. Ilim-fan namoyandalarning buyuk xizmatlarini ta'kidlash.

Tarbiyaviy maqsad:

o'quvchilarga o'z xalqimiz va yunon xalqlari tomonidan yaratilgan buyuk merosni taqqoslash hamda ularning o'ziga xos xususiyatlarini ochib berish, ularda buyuk meros egalari ekanligimizdan faxrlanish tuyg'usini uyg'otish.

Rivojlantiruvchi maqsad:

o'quvchilarni xarita bilan ishlashga o'rgatish, ularda madaniyatning o'ziga xosliklarini ajrata olish xususiyatini rivojlantirish.

DARSNING TURI: kreativ ta'lim metodi, guruhlar bilan ishlash.

DARSNING JIHOZLARI:

TINCHLIK VA DO'STLIK RAMZI

Olimpiya o'yinlari ellarni birlashtirishda davom etmoqda

Yanvar — tarix va huquq fanlari oyligi

Qadimgi Yunoniston xaritasi, Yunoniston haqida multimedia, qadimgi yunon faylasuflari portretlari, jadval.

Darsning borishini baholovchi uch kishidan iborat ekspert guruhi tuziladi.

Sinf uch guruhga bo'linadi va har bir guruh yunon tarixiga oid yorliq va o'z nomlariga ega: **1-guruh:** "Gerodot", **2-guruh:** "Argonavtlar", **3-guruh:** "Zeus".

Avvalgi o'tilgan mavzu yuzasidan o'qituvchi har bir guruh bilan 10 tadan test-ekspert usulida savol-javob qiladi. Bu usulda tezkorlik zarur. Javoblar shu zahotiyiq beriladi. Ekspertlar esa guruh a'zolarining javoblarini "5" ballik tizimda baholaydi.

YANGI MAVZUNI O'RGANISH: «Qadimgi yunon madaniyati» mavzusi o'quvchilarga mustaqil o'qish uchun berilgan. Ular o'zlariga kerakli ma'lumotlarni darslik, ensiklopediya hamda arxiv materiallaridan foydalangan holda to'plagan. Yangi mavzuni o'rganish uchun o'qituvchi tomonidan umumiy savol beriladi:

— Yunonistonda juda ko'p faylasuflar, olimlar, adiblar yetishib chiqishining sababi nimada?

Ektranda qadimgi yunon mutafakkirlarining rasmlari ko'rsatiladi.

Guruh javobi: — Qadimgi yunonlar kitobni juda sevganlar, ehtiyot qilib saqlashgan va sig'inishgan.

Kitobxonlik — yunonlarning eng sevimli mashg'uloti edi.

Ektranda proyektor orqali vazifa matni beriladi.

«Gerodot» guruhiga:

Qadimgi yunon yozuvi hamda maktablar faoliyati haqida ma'lumot bering.

«Argonavtlar» guruhiga:

Qadimgi Yunon adabiyotidagi o'ziga xoslik nimadan iborat?

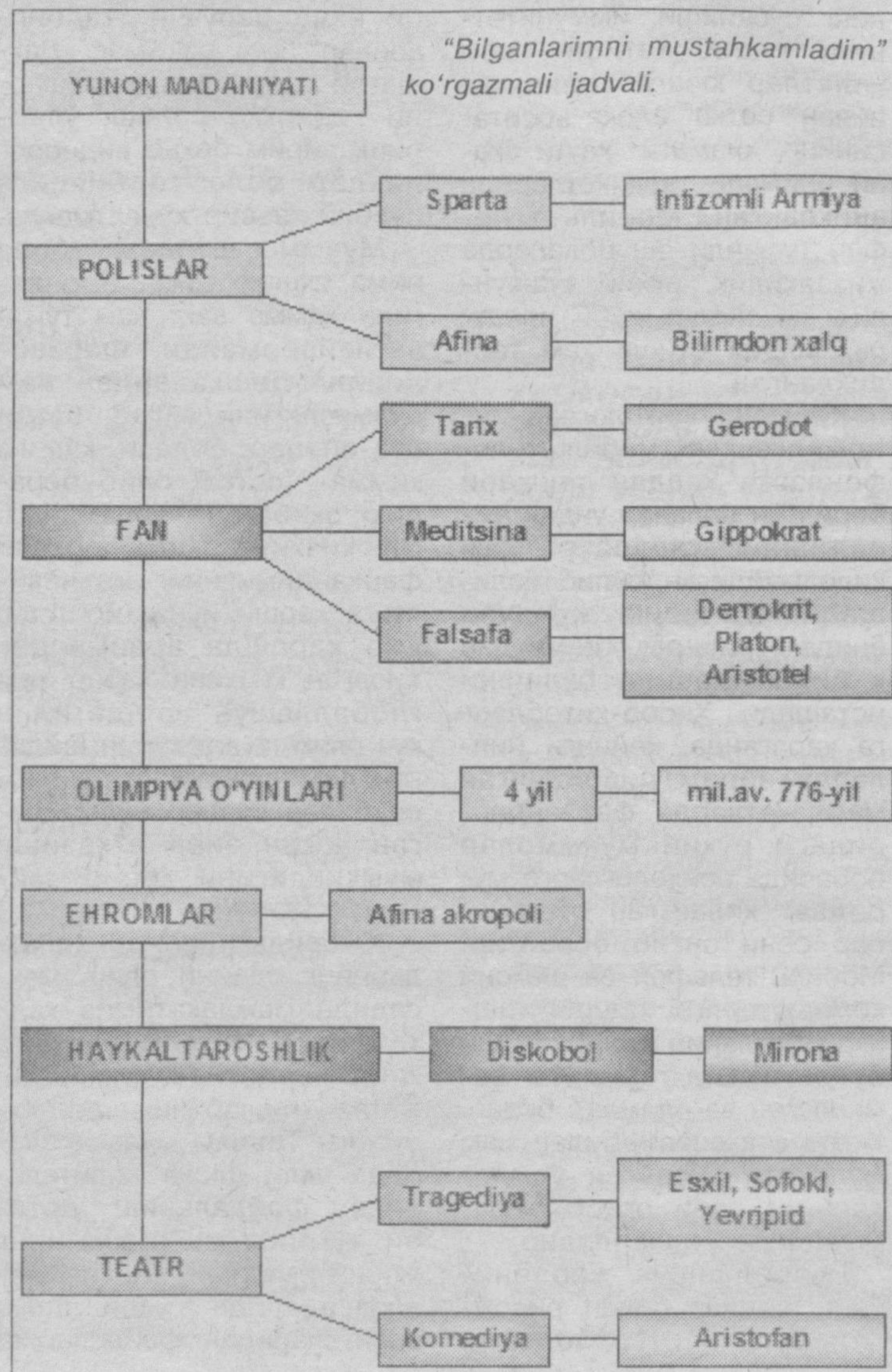
«Zeus» guruhiga:

Qadimgi Yunonistonda ilm-fanning rivojlanishi.

O'quvchilarning javoblari o'qituvchi xulosasi bilan yakunlanadi.

Ekspertlar guruhlar bilimni baholashadi.

Mustaqil o'qib kelingan

yangi mavzu muhokama etilgach, undan olgan bilimlarini mustahkamlash maqsadida yakunlovchi jadval to'ldiriladi.

"Bilganlarimni mustahkamladim" ko'rgazmali jadval quyida ko'rsatilgan.

O'quvchi ushbu jadval orqali yangi mavzudan olgan bilimlarni bo'limlarga ajratish, ularni bir-biriga bog'lay olish, ketma-ket joylashtirish qobiliyatlarini o'zida shakllantiradi.

1-guruhga qadimgi Yunonistonda fanning rivojlanishi, 2-guruhga Yunonistonda Olimpiya o'yinlari, 3-guruhga Yunonistonda teatr va haykaltaroshlik bo'limlarini to'g'ri to'ldirish vazifasi topshiriladi. Ko'rgazmali jadval sochma shaklda bo'lib, o'quvchi bo'limlarni o'z bilim darajasiga ko'ra to'g'ri joylashtirishi kerak.

Bunda guruhlar Sparta, Afina, Tarix, Meditsina, Falsafa, In'izomli armiya, Savodli xalq, Gerodot, Gippokrat, Demokrit, Platon, Aristotel, 4 yil, mil.av. 776, Elida, Afina Akropoli, Parfenon, Diskobol, Miron, Tragediya, Esxil, Sofokl, Yevripid, Komediya, Aristofan so'zlari yozilgan kartochkalarni o'z yo'nalishlari bo'yicha ajratib, jadvaldagi katakchalarga to'g'ri joylashtirishlari shart.

O'qituvchi jadvalga ma'lumotlarning to'g'ri joylashtirilganini tekshirib chiqib, yunon madaniyatining dunyo sivilizatsiyasida tutgan o'rnini haqidagi o'z fikrlari bilan darsga yakun yasaydi. Multimedia orqali ekranda qadimgi yunon madaniyatining namunalarini namoyish etiladi.

Uyga vazifa qilib, «Hozirgi Yunoniston haqida nimalarni bilaman?» mavzusida yozma ijodiy ish tayyorlab kelish topshiriladi.

Bibisora HASANOVA,
Toshkent shahridagi
118-maktabning tarix fani
o'qituvchisi

Давлатимиз гамхўрлиги туфайли Қоровулбозор тумани марказида Қоровулбозор нефтни қайта ишлаш заводи ишчиларининг ўғил-қизлари учун 2та боғча ва битта мактаб қурилди.

— 1997 йилда ишга тушган янги мактабда 91 нафар ўқувчи ҳамда 9 нафар ўқитувчи билан иш бошлаган эдик, — дейди мактаб директори Сайфулло Тошев. — Мана, шунга ҳам 12 йил бўлибди. Ана шу йиллар давомида завод маъмурияти мактабимиз ўқувчиларининг яхши билим ва тарбия олишлари учун барча

«Yilning eng yaxshi maktabi»

да меҳрибон ва меҳнатсевар устозлари парвона.

Ўқитувчиларнинг фаолликлари туфайли ўқувчилар ҳам биринкетин турли кўрик-танловларда, фан олимпиадаларида муваффақиятларга эриша бошлади. 2008—2009 ўқув йилида фан олимпиадасининг туман босқичида 1 нафар ўқувчи I ўринни, 7 нафари II ўринни эгаллаган бўлса, вилоят босқичида 1 нафар ўқувчи иккинчи ўринни олиб қайтди. «Умид ниҳоллари» спорт мусобақа-

ўқувчига сабоқ беришяпти. Мактабда 5та фан йўналиши бўйича ихтисослаштирилган синфлар ташкил этилган. Шунингдек, ўтган ўқув йилида мактабнинг 8-синфида информатика фани бўйича ўтказилган тажриба-синов ишлари республика миқёсида самарали деб баҳоланди. 2008—2009 ўқув йили якунида таълим соҳасидаги кўрсаткичлар рейтинги бўйича мактаб туман миқёсида I ўринни эгаллади.

— Биз ҳар куни таъ-

ТЕНГДОШГА ТЕНГЛАШИШ ОСОН

Кишининг шахс бўлиб шаклланишида ташқи муҳитнинг таъсири беқиёс. Ҳар бир инсон жамият турмуш тарзининг ривожланиб, тараққий топишида ўз ўрни борлигини англаши лозим.

Инклюзив таълим жараёни имконияти чекланган ўғил-қизларни соғлом тенгдошлари орасига олиб кириш йўли билан улар қалбидан ўзига бўлган ишонч, келажакка умиднинг кучайишига туртки бўлишдек улкан мақсадни кўзлаган. Аммо бу жараён тез битадиган иш эмас. Унинг биринчи машаққатлари одамларнинг шахсий қарашлари ва ёндашувлари билан боғлиқ.

Инклюзив таълимни жорий этиш мақсадида педагогларга амалий ва назарий ёрдам ва кўрсатмаларни аямай келатган А.Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИ махсус таълим кафедраси мудираси **Убайда Файзиеваннинг** бу борадаги фикрлари шундай.

— Ногирон фарзанди бор оналар билан гаплашганимда, уларнинг бирортаси менинг болам ногирон, дейишни истамасликларининг гувоҳи бўлганман. Бир онани биламан, боласи тўрт ёш бўлса-да, ханузгача юрмайди. Аммо тўрт ёш деганда энди ота-онасини танияпти. Мана шу ўзгаришнинг ўзи онада бир олам қувонч, умид пайдо қилди.

Яқинда у менга фарзандини умумий боғчага бермоқчи эканлигини айтди. Мен мутахассис сифатида унинг бу фикрини маъқулладим ва янада умид бағишлаганга ҳаракат қилдим. Сабаби, бола боладан амалий ўрганади.

Айталик, имконияти чекланган бола тенгдошларидан ажратиб қўйилса, у нимани ўрганади. Махсус мактабда ўқиётган болаларнинг ҳаммаси бир хил. Соғлом болалар қатори улғаяётган бола тенгдошларидан кўп нарса ўрганади. Парталоши дарсда қўлини кўтариб, ўқитувчи рухсатидан кейин жавоб бериш учун ўрнидан турдим, демак у ҳам рухсатсиз луқма ташлаш, ўтирган жойда гапириш тартибга зид ҳолат эканлигини тушуна бошлайди.

Кузатиб кўрсак, ақли заиф боланинг соғлом болалар билан алоқаси турғунликни эмас, аксинча, ижобий ўзгаришларни шакллантиради. У соғлом муҳитда ижтимоий-лашув жараёнида бево-

сита иштирок этаётганини ҳис қилади. Албатта, ақли заиф бола 35 нафар соғлом ўқувчи орасига олиб кирилиб, яхши ўзлаштирилмагани ва дарсга ҳалақит берганлиги туфайли охириги партага ўтказиб қўйилмайди.

Мамлакатимизда «Ўзлуксиз инклюзив таълим тўғрисидаги намунавий Низом» ишлаб чиқилган ва инклюзив таълим жараёни ана шу низомга мувофиқ йўлга қўйилмоқда. Унда инклюзив таълимни олиб бораётган МТМ гуруҳида, умумий ўрта таълим мактаб синфида болалар сони 25 нафардан ошмаслиги, бир нафар алоҳида эҳтиёжли бола синфга қабул қилинган ҳолда ўқувчилар сони 3тага қисқартирилиши белгиланган. Шундай бўлганида, имконияти чекланган бола

Inkluziv ta'lim

билан алоҳида шуғулланишга ўқитувчида имкониятлар кўпаяди.

Шунингдек, Низомда умумтаълим мактабини алоҳида эҳтиёжли болаларга мослаштириш борасида кўрсатмалар берилган, жумладан, тиббий ходимлар, логопед-дефектологлар, психологлар фаолиятини яхши йўлга қўйиш, синфхоналар шароитини имконияти чекланган болалар ҳолатига мослаштириш каби талаблар ўрин олган.

Ҳақиқатан ҳам, агар шу кўрсатмаларга эришсак, ҳар бир бола умумтаълим мактабидан бемаъл олқиши, яхши ўзлаштири олиши мумкин.

— А.Авлоний номидаги ХТХҚТМОМИнинг махсус таълим кафедраси бир неча йилдан буён мактаб раҳбарлари ва раҳбар ўринбосарларини инклюзив таълим бўйича ташкил этилган курслар ва ўқув тренингларида ўқитиб, малакаларини ошириб келмоқда, — дейди педагогика фанлари доктори, профессор Лола Мўминова. — Сиз ана шу курсларда таҳсил олган раҳбарларнинг фикрини сўрасангиз, уйғун таълим моҳиятини тўлиқ ва тўғри тушунишларини ва бу жараёнга ижобий муносабат билдиришларини кўришингиз мумкин. Ақли заиф болаларни умумтаълим мактабига жойлаштиришдан олдин муассаса ва унинг педагоглари жараёнга мосланади. Қолаверса, бу болалар умумтаълим мак-

табиди индивидуал ривожлантирувчи дастур асосида ўқитилади. Яъни, бу махсус меҳнат мактабларидаги ўқув дастуридек бўлади.

Маълумки, ақли заифликнинг 3та даражаси мавжуд. Умумтаълим мактабига фақатгина биринчи даражали болаларгина қабул қилинади. Дарсда ўқитувчи имконияти чекланган бола билан алоҳида шуғулланади. У олди партада, ўқитувчига яқинроқ жойда ўтириши, дарс вақтида унга ҳалақит берадиган, ортиқча нарсалар бартараф этилиши, мавзунини тушунтириш учун хонада ёрдамчи воситалар бўлиши талаб этилади. Унга мавзу содда тарзда баён этилади. Боланинг камчиликлари унинг баҳосига таъсир ўтказмайди. Қолаверса, ақли заиф бола физика, алгебра, кимё каби мураккаб фанлар ўрнига кўпроқ меҳнат фанларига жалб этилади. Вазиятдан келиб чиққан ҳолда мактабда дефектолог мутахассислар фаолиятига катта эътибор берилади. Бола худди ёрдамчи мактабдаги сингари ҳафтасига бир неча бор дефектолог билан нутқ ўстириш машқларида қатнашади. Бундай болаларда бирор нимага қизиқишни шакллантириш, унинг қобилиятини аниқлаш мумкин. Бу ўқитувчининг маҳоратига боғлиқ.

Бугун мактабларимизда инклюзив таълим йўлга қўйилди. Энди имконияти чекланган ўқувчи мактаб ёшига етдим, тўғридан-тўғри умумтаълим мактабидан ўқишга ҳақли. Аммо бу жараёнда нимадир камлик қилаётган, кўпчилик ақли заиф болаларнинг ёрдамчи мактабдагина таълим олиши мумкин, деган фикрдан воз кечолмаяпти.

Биз юқорида мутахассислар билан суҳбатлашиш чоғида бу фикрларни ўзгариштириш учун қилиниши керак бўлган юмушлар кўп экан, деган хулосага келдик. Агар олдимизда турган мақсадларга эришсак, қай сабаб биландир ўзига ишончини сусайтирган ўқувчи мактабга фақат орқа партада ўтириб кетиш учунгина келмайдиган ва тенгдошлари билан ўзининг алоҳида имкониятларидан келиб чиқиб беллаша оладиган даражага етиши, шубҳасиз.

Зилола МАДАТОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ЭЪТИБОР — МАСЪУЛИЯТ —

ИЗЛАНИШ

Ютуқлар калити бўлмоқда

муаммоларимиз ечимига яқиндан кўмак бериб келмоқда. Биргина 2008—2009 ўқув йилида завод раҳбарияти мактабимиз учун 120 млн. сўмдан ортиқ маблағ ажратди. Бунинг асосий қисми мактабнинг моддий базасини мустаҳкамлашга сарфланди. Ўқув йили ёзги таътилида 420 нафар ўқувчимиз завод ҳомийлигида Бухоро шаҳрида жойлашган «Нефтчи» оромгоҳида мириқиб хордиқ чиқарди. Мактабимиздаги боқувчисини йўқотган ва кам таъминланган 44 нафар ўқувчига завод томонидан дарсликлар ёрдам сифатида берилди. 70 нафар ўқувчи эса иссиқ овқат билан бепул таъминланмоқда.

Бир-биридан олис туманлар мактабларидан ўқиган ўқувчиларни янги жамоага қўшиш, унинг ягона тартиб-интизомларига риоя қилишга ўргатиш, бунинг устига ўқувчиларни замонавий фан-техника асбоблари асосида фанларни кунт билан ўрганишга ҳавас уйғотиш анча меҳнатни талаб қилади. Сидқидилдан қилинган меҳнат ўз самарасини берди. Ахир, чўлнинг жазирама офтобию қишнинг аёвсиз шамолу совуқларида тобланган ишчиларнинг фарзандлари ҳам иродали бўлишадилар. Ирода эса илм ўрганувчилар учун энг улуғ хислат. Қолаверса, уларнинг бошлари-

ларининг туман босқичида икки тур бўйича мактаб ўқувчилари I-ўринни, вилоят босқичида эса 3-ўринни эгаллашди. Туман «Камолот» ЁИХ томонида н ўтказилган «Янги авлод» кўрик-танловида мактабнинг 14 нафар ўқувчиси 5та йўналиш бўйича фахрли I-ўрин соҳиби бўлди. Танловнинг вилоят босқичида 6"Б"-синф ўқувчиси Азимбек Абдурахмонзода доирани чертиб чалиш йўналишида фахрли 3-ўринни эгаллади. «Аралаш техника» йўналишида 6"А"-синф ўқувчиси Ўлмас Рамазонов вилоят ҳамда республикада I-ўринни эгаллаб қайтди. Шунингдек, «Ўйла, изла, топ!» ёки «7x7» интеллектуал ўйинининг республикада ўтказилган «Янги авлод» дастурида мактаб ўқувчилари фахрли I-ўринни эгаллашга муваффақ бўлди.

Ўқитувчилардан Ирода Ниёзова 2005 йилда, Нигина Қамбарова 2006 йилда, Дилдора Ашурова эса 2007 йилда «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» танловининг республика босқичида муваффақиятли иштирок этишди. Шунингдек, 2008 йилда М.Ҳақимова, 2009 йилда Д.Ҳақимова шу танловнинг вилоят босқичида иккинчи ўрин соҳиби бўлди.

Бугунги кунда Қоровулбозор туманидаги 7-мактабнинг тажрибалари туман, вилоят ва республикада омалашган. 42 нафар ўқитувчи 593 нафар

лим-тарбияда янги муваффақиятларга эришиш учун мактабимиз кучоғига шошиламиз, — дейди бошлангич синф ўқитувчиси Ирода Ниёзова. — Мен бу йил 7-синф ўқувчиларимизнинг «7x7» интеллектуал ўйинининг республика босқичида голиб бўлганидаги қувончимни ифодалай олмайман.

Мактаб ҳомийси Қоровулбозор нефтни қайта ишлаш заводи-нинг раҳбарияти мактаб билан мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатган. Буни ташкилот ходимларининг ҳар байрамда жамоани йўқлаб туришидан ҳам сезиш мумкин. Айниқса, билим масканимиздаги 6 нафар ўқитувчини шинам ва замонавий уйлар билан таъминлангани, болаларимизнинг соғлиги, яхши ўқиши учун барча шароитларни муҳайё қилинаётгани жамоани беҳад хурсанд қилмоқда.

Табиийки, яхши шароит, моддий манфаатдорлик туфайли ишда унум, сифат вафозро рақобат пайдо бўладики, бу ўз навбатида жамоа ходимларини янги омадлар сари етакламоқда. Мактабнинг туман ва вилоят миқёсида «Йилнинг энг яхши мактаби» кўрик-танловида биринчиликни қўлга киритиб, республика босқичига йўл олганлиги ана шундай муваффақиятлардан биридир.

Сора ТОШЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

Одамзод бошқа тириклик ахлидан биргина жиҳати туфайли фарқланиб, яққол ажралиб туради. Бу ҳам бўлса — маънавият! Маънавий етуқлик ҳамма замонларда, деярли барча маконларда қадрланган ва у туфайли башарият улкан ютуқ ва тамаддунларга эришгани айни ҳақиқат. Маънавиятнинг энг юксак чўққиси — тарбияга, одоб-ахлоқ тушунчаларига олиб борар экан. Инсоннинг зийнати меҳру муҳаббат бўлса, одобу тарбияси унинг хуснидир.

яшашга ошиқиб туради. Ўзаро тил топишиш, бир-бирини тушуниш тарбия масалалари билан чамбарчас боғлиқ. М.Йўлдошев тарбияни турли ранглар жилосида, инъикосида кўради ва кузатувлари, ҳаётий кечинмалари орқали баён қилади.

Ўзбек халқининг топиб айтилган нақллари, мақолу маталлари кўп. Ана шулардан бири ҳаммага маълуму машхур: “Куш уясида кўрганини қилади”.

Бола тарбиясида энг авва-

яга таяниш лозимлигини айтилади.

У фикрларини изоҳлаш учун Унсирулмаоний Кайковуснинг “Қобуснома” асаридан олинган бир ҳикматни келтиради: “Эй фарзанд, агар сен бола кўрсанг, унга яхши от кўйгил, чунки отадаги фарзанд ҳақларидан бири яхши от кўйишдир”.

Бола тарбияси классик до-нишмандлар назаридан ҳам четда қолмаган. Улуғ алломалардан бири Абу Али ибн Сино тарбияни она қорниданок бош-

келажига тўғрисида мушоҳада юритилгани эътиборлидир.

Боланинг ирсий қобилияти уни тарбиялаш жараёнида ҳам акс этиши лозимлигига муаллиф алоҳида тўхталиб ўтади. Ҳали ҳам айрим ота-оналар ва мактаб ўқитувчилари бола онгини топ-тоза доскага ўшатишади ва шунга қараб, муомалага киришади. М.Йўлдошев бу аънанани инкор этади. Аксинча, бола билан тенгма-тенг муносабатда бўлиш, шу орқали ундаги дадиллик, эркинлик, киришмилилик фазилатларини шакллантириш лозимлигини тарғиб қилади.

Муаллифнинг бола тарбиясидаги эркинликка интилиш борасидаги фикри эътиборга моликдир. Бу эркинлик собиқ иттифоқ педагогикасига хос таълим-тарбия тизимидаги камчиликларни ошкор этади. Болага қилинадиган ҳар бир муносабат келажакда ўз мевасини беради, дея чуқур масъулият ҳис қилган ота-она, мактаб у билан алоқани ҳам тўғри йўлга қўяди, албатта.

“Тарбия тасвирлари” рисо-ласидаги ранг-баранг мақола-ларни ўқиркансиз, беихтиёр ўз бошингиздан кечирган, айни кезде шохиди бўлиб турган айрим масалаларга ҳам дуч келишингиз табиий. Муаллиф мавзунини аниқ танлайди ва шунинг учун ҳам содда ва тушунарли тилда ҳикоя қилиб беради.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
“Ma'rifat” мухбири

ТАРБИЯ — ТАМАДДУН

Таниқли психолог Маҳмуд Йўлдошев бир неча йиллар давомида амалиёт ва назарини бирдек олиб боришга ва бу борада маълум натижаларга эришишга муваффақ бўлганини унинг яқиндагина чоп этилган “Тарбия тасвирлари” рисоласида кўришимиз мумкин.

Муаллиф китоб аввалида шундай ёзади: “Жамият юзага келибдики, тарбия масаласи муҳим муаммо сифатида ҳар бир инсоннинг, ҳар бир оиланинг олдида туради. Тарбия тўғрисидаги илк ёзма битикларни ҳеч ким билмаса керак. Аммо бу масалага доир асарлар билан қизиқиш ҳеч вақт сўнмаган, уларга доимо зарурат бўлган”.

Муаллифнинг мавзуга ёндашуви ўзига хослиги ва бир қадар янгилиги билан диққатга сазовордир. У умумий ту-

шунчалар, умумий шахсларга қарата сўз айтмайди, балки болаларга, ўсмирларга жуда зарур бўлган тушунчаларни, маслаҳатларни беради.

Ота-оналар, устозу мураббийлар ушбу китоб билан танишар экан, бир оддий ҳақиқатга шохид бўлиши аниқ. Инсоннинг шаклланиши худди ниҳол тарбиясига ўхшаш: ёшлиқда боғбон унга қандай шакл берса, шохлари шунчалик дуркун бўлади. Бола тарбияси ҳам шундай.

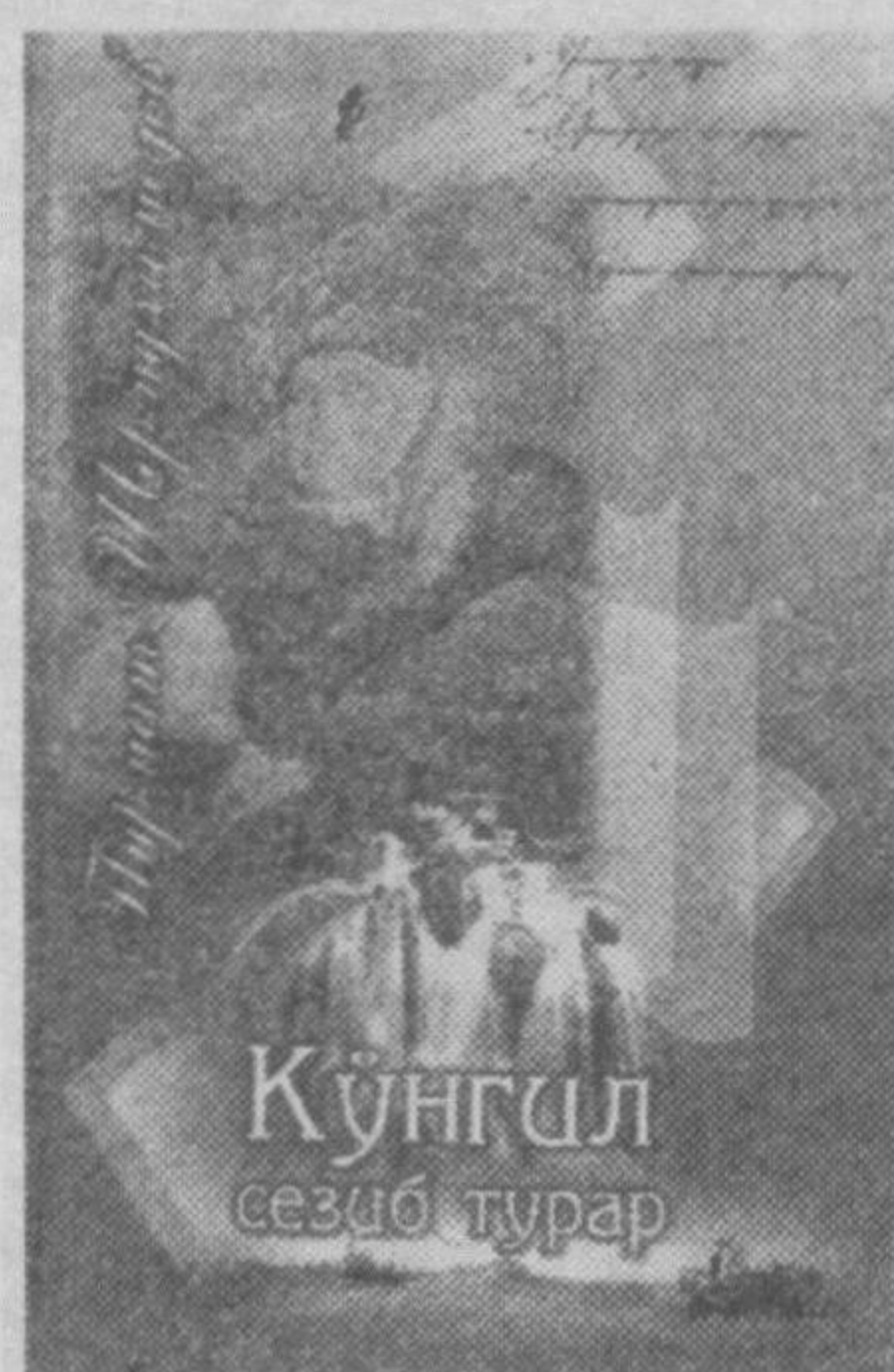
Одам одам билан тирик ва

ло, оила — ота-она феноменининг ўрни беқиёсдир. Рисола муаллифи бу ҳақида керакли мулоҳазаларни юритади. Айниқса, бола психологияси, унинг ички туйғулари, қалбида пайдо бўлаётган орзуистак омилини чуқур инобатга олиш ва шундан кейингина бирор хатти-ҳаракатга қўл уришни таъкидлайди. “Ота-она меҳри дилга исм билан сингади” дея номланган мақолада болага исм танлаш масаласидаёқ катта билим ва тарби-

лаш кераклигини бежиз уқтирмаганди. Замонавий мутахассис сифатида нуқтаи назарини ифодалаган муаллиф айнан мана шу асрий фикрни ҳозирги давр тарозисида ҳам “ўлчаб” кўриб, хулоса чиқаришга интилади.

Китобда, шунингдек, зиқналик, ёлгончилик, бадфеъллик, ғаразгўйлик ва бошқа иллатларга қарши жўяли фикрлар келтирилади. Хатто бугунги куннинг долзарб муаммосига айланиб улгурган — компьютер ўйинларига муккасидан кетаётган болаларнинг бугуни ва

Yangi nashr

Эл-юрт манфаати йўлида меҳнат қилган инсон, албатта, қадр топади, кўпчиликнинг назарига тушиб, хурмат-эҳтиромга эришади. Таниқли адабиётшунос олим ва адиб Пирмат Шермухаммедов ҳақида замондошларининг дил сўзлари жамланган «Кўнгил сезиб турар» китобини ўқиб, бу ҳақиқатга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

«Даъваткор

ижод» мақолаларида унинг илмий-ижодий фаолиятининг муайян қирралари очиб берилган.

Орол муаммоси нафақат минтақа халқларини, балки жаҳон халқларини ҳам ташвишга солаётган глобал муаммо эканлиги аён. Шу заминнинг бир фарзанди сифатида П.Шермухаммедов ушбу муаммонинг ечимига озгина бўлса-да ҳисса қўшишга астойдил ҳаракат қилди. Олимнинг бу саъй-ҳаракатлари акс этган манбаларнинг китобдан ўрин олгани ўқувчиларда унинг ижтимоий фаолияти ҳақида муайян тасаввур беради.

Адабиётшунос қорақалпоқ адабиётининг фаол тадқиқотчиларидан бири ҳамдир. Айниқса, унинг Ўзбекистон Қаҳрамони Т.Қайипбергенов ижоди тўғрисидаги тадқиқотлари, Ўзбекистон Қаҳрамо-

МЕН ШУ ЮРТНИНГ ФАРЗАНДИМАН

Дарҳақиқат, биз фарзандларимиз қалби, онгу шуурида ана шу туйғунинг мустаҳкам илдиз отишини орзу қиламиз. Таълим-тарбия жараёнидаги фаолиятимизнинг асосий йўналишини шу мақсадга йўналтирмоқдамиз. «Бошланғич таълим» журналининг янги йилдаги илк сонидан ўрин олган «Мухаррир минбари» рукнидаги материалда мурғак болажонлар тилидан бу каломларнинг ифтихор билан тақрорланишиёқ нашрнинг соҳадаги катта юмушларга елкадошлиги, саъй-ҳаракатларимизнинг маҳсулини кўрсатади.

Албатта, бошланғич синф ўқувчилари ўртасида ҳам ҳарбий-бадий эрталикларнинг ташкил этилиши фарзандларимизнинг ватанпарвар шахслар бўлиб камол топишига катта ҳисса қўшади. Ана шу нуқтаи назардан ҳамда январь ойида Ватанимиз ҳимоячилари ўз байрамларини нишонлашини эътиборга олиб, «Саркардалар авлодиданмиз» дея номланган 4-синфлар учун ҳарбий-бадий эрталик матни ҳам эълон қилинган.

Миллий дастурни амалиётга татбиқ этар эканмиз, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамиша бирламчи вазифа саналади. Шу маънода педагогика фанлари номзоди Анвар Мелибоевнинг «Дарсларда ватанпарварлик мавзуси» материалнинг журнал саҳифаларидан ўрин олиши айни муддаодир. Яна шуни қайд этиш лозимки, журналининг мавзуларга дахлдор рангли расмлар билан безатилиши ҳам журналхонларда катта қизиқиш уйғотади.

Саломатлик дарси сифатида берилган «В гостях у доктора Айболита» материали ҳам ўқитувчилар учун кўшимча манба вазифасини ўтай олади. Шунингдек, дарсдан ташқари тадбирлар, тўғарак машгулотларини ташкил этиш ва ўтказишда ҳам журналнинг мазкур сони муаллимларнинг яқин кўмакчиси бўлиши мумкин.

МУХБИРИМИЗ

ЗАМОНДОШЛАР НИГОҲИДА

Профессор Сафо Матчонов тайёрлаган ушбу тўпламга таниқли олимлар, ёзувчи ва шоирлар, жамоат арбобларининг адиб фаолияти ва инсоний фазилатлари тўғрисидаги қалб сўзлари ифодаланган мақоалар киритилган.

Ҳар бир бўлим унда жамланган мақоаларнинг мавзуси, ички мазмунидан келиб чиқиб номланган. Шу маънода, китобнинг мундарижасида мантиқий боғланиш сақланган.

Китоб Абдулла Қаҳҳорнинг «Мағзи тўқ йигит...» сарлавҳаси остидаги хати билан очилади ва унда «хулқи кўп яхши, мағзи тўқ, ғоят тиришқоқ бола» П.Шермухаммедов ҳақида қисқагина сўз айтилган. Атоқли адиб «Ғоят тиришқоқ бола»дан келажакда яхши инсон, катта олим чиқишини башорат қилган, унга ишонч билдириб қўллаб-қувватлаган. Дарҳақиқат, П.Шермухаммедов устоз ёзувчининг ишончини оқлади ва у адабиётшуносликнинг таниқли намояндаларидан бири бўлиб етишди. Унинг илмий-ижодий фаолияти ўз вақтида муносиб баҳоланди, газета-журналларда мақоалар босилди. Мазкур тўпламга шундай мақоалардан бир туркуми киритилган. Жумладан, П.Қодировнинг «Олим ва адиб», А.Қаюмовнинг «Мангулик сари йўл», Муҳаммад Алининг «Тиниб-тинчимас адиб», С.Матчоновнинг

ни И.Юсупов шеърини таҳлилига бағишланган мақоалари мутахассисларга яхши маълум. Қорақалпоқ адиблари ҳам уни қорақалпоқ адабиётининг тарғиботчиси сифатида тан олишади. Китобдаги Т.Қайипбергеновнинг «Дўстинг бўлса — шундай бўлсин», И.Юсуповнинг «Кўнгил — кўнгилдан сув ичар» каби мақоалари шундай хулосага асос бўла олади.

Сўнгги йилларда П.Шермухаммедов бадий ижод билан мунтазам шуғулланиб, тарихий мавзуларда қиссалар, романлар эълон қилди. Ёзувчининг «Хоразм маликаси ёхуд Амир Темурнинг келини», «Мирзо Улуғбекнинг қизи ёхуд Робия Султонбегим» қиссаси, «Даҳонинг тугилиши ёхуд Абу Райхон Беруний қисмати» тарихий-маърифий асарлари китобхонларда яхши таассурот қолдирди. Илмий-адабий жамоатчилик ҳам уларни яхши баҳолади.

Хуллас, «Кўнгли сезиб турар» деб номланган бу тўплам адибнинг серқирра фаолияти, инсоний фазилатлари, жамиятимизнинг бир фаол фуқароси сифатидаги хайрли ишлари билан китобхонларни кенгроқ таништиради.

Каримбой ҚУРАМБОВ,
профессор,
Арзи ПАЗИЛОВ,
доцент

КУЛАЙ ШАРОИТ — САМАРАДОРЛИК ОМИЛИ

Жиззах шаҳридаги 13-мактаб 2009 йилда давлат умуммиллий дастури асосида капитал таъмирланди. Бинонинг томи шиферланиб, иссиқлик тизими қайтадан тикланди.

Яратилган имконият ва шароит таълим-тарбияни шу куннинг талаблари даражасида ташкил этишга замин яратди. Айниқса, машғулотлар ўтказиш учун имконият яратилгани туфайли, ўғил-қизларнинг спорт мусобақалари, хусусан, «Умид ниҳоллари» ўйинларидаги иштироки фаоллашди. Устоз мураббийлар болаларни ўз фанига қизиқтириш учун янги педагогик технологиянинг ноанъанавий усулларидан унумли

Umummilliy dastur — amalda

фойдаландилар. Натижада бир неча ўқитувчининг иш тажрибаси шаҳар ва вилоят миқёсида оммалаштирилди. Тарих фани ўқитувчиси Севара Соатова 2007 йили «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» кўриктанловининг республика босқичида биринчи ўринни қўлга киритди.

— Кенг ва ёруғ хоналарда машғулот ўтказишга не етсин, — дейди информатика фани ўқитувчиси Шокир Гулбоев. — Информатика дарсларида хоналар меъёрий иссиқликда бўлиши керак. Ҳозир бизда шундай шароит мавжуд. Мактабимизда физика, кимё, биология кабинетлари тўлиқ лаборатория жиҳозлари билан таъминланган. Чизмачилик, меҳнат хонасига керакли асбоб-ускуналар ўрнатилган. Бу каби имкониятлар ўқувчиларнинг назарий билимини амалиётда мустаҳкамлаш, ўқув-лаборатория тажрибаларини ўтказишга хизмат қилмоқда.

— Ҳозир мактабимизда 450 нафар ўқувчи таҳсил олаяпти, — дейди директорнинг ўқув-тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари Гулнора Сувонова. — 40 нафар устоз-мураббийнинг 2 нафари олий тоифали, 18 нафари 1-тоифали тажрибали мутахассислардир. Жамоада самарали иш муҳитини ташкил этишда жонқуяр раҳбар Шухрат Худойбердиевнинг хизматларини алоҳида таъкидлаш лозим. У мавжуд шароитдан келиб чиққан ҳолда, устоз-мураббийлардан доимо ижодкорлик ва изланишни талаб этади. Дарс ва машғулотларда, албатта, ноанъанавий усуллардан кўпроқ фойдаланишни маслаҳат беради. Ҳозир таълим масканида 26та фан тўғараги ва 16та спорт тўғараги мунтазам фаолият кўрсатмоқда. Ўқитувчилар тўғарақлар ишларини кизиқарли тарзда йўлга қўймоқда. Ҳар бир устоз мураббий ўз зиммасидаги педагогик юкларни кўнгилдагидек амалга ошириш учун билим ва тажрибасини муттасил ошириб бормоқда.

Абдусаттор СОДИҚОВ
Жиззах вилояти.

Тил ўқувчининг билиш фаолиятидаги энг асосий восита ҳисобланиб, унинг қонун-қоидаларини яхши эгаллаган ўқувчининг фанларни ҳам яхши ўзлаштириши амалиётда исботланган. Ўқиш қобилиятига эга бўлмаган ўқувчининг ўзлаштириши қийин бўлганидек, ўзлаштири-

ўқий олиши лозим.

Ваҳоланки, ўқувчи кутилганидек ўзлаштиришга эришолмаётган экан, 5-синфда ҳам ўқитувчининг малакасини шакллантириш устида ишлаши керак. Бу борада педагог сўзлар воситасида товушларни эшитиш, ҳарфларни ёзиш кўникмасини шакллан-

нисбатан боланинг ўқув жараёнида ўзлаштириши пастроқ эканлиги сезилса, у билан алоҳида шуғулланиш зарур. Яъни, унга кўшимча вазифа бериш, ўтилган мавзунинг такрорлаш қисмида асосий эътиборни айнан ўша ўқувчига қаратиш, дарсда кўргазмали қуролларга

Fikr

мулоқотида эса нутқнинг мазмундорлиги, равонлиги, такрор сўзларга йўл қўймасликка эътиборли бўлиш зарур. Чунки бу ўқувчиларнинг оғзаки ва ёзма нутқи ривожланишини таъминлайди.

НУТҚИ РАВОН ЎҚУВЧИ

фанларни ҳам осон ўзлаштиради

ши паст ўқувчининг ҳам тез ва хатосиз ёзиши мумкин эмас. У ўз фикрларини тингловчига етказишга қийналади, бу ҳолат унинг ҳам ақлий, ҳам руҳий эзилишига олиб келади.

Шу боис, ўқитувчи олдидаги муҳим вазифалардан бири ўқувчининг дарсга қизиқиши, дарсдан оладиган таассуротини бойитиш ва унинг ҳар бир хатти-ҳаракатини назорат остига олишдир. Чунки айрим бошланғич синфни битирган ўқувчилар орасида ифодали ўқий олмайдиганлари ҳам учрайди. Улар бу босқичда бир минутда тўқсонга сўзни

тира бориш, ўқувчи ҳаёлот дунёсида бу сўзнинг ўзига хос жиҳатларини яхлит ҳолда тасаввур қилиш имкониятини яратишга; ўзак ва негизда содир бўлган ўзгаришларни тез пайқай олиш кўникмасини ривожлантиришга ҳаркат қилиши лозим.

Бундан ташқари, ўқувчиларнинг сўз бойлигини мунтазам равишда орттириб бориш ҳам муҳим. Икки ёшдаги бола 80-100та, тўрт ёшида 1000-4000та, олти-етти ёшида 3000-7000та, бошланғич синф охирида 8000-15000та сўзни билиши керак. Ушбу нисбий ҳисоб-китобга

диққатни жалб қилиш, дарснинг яқунловчи ёки эркин фикрлаш қисмида у билан фикр алмашиш лозим. Бунга кўшимча равишда, кўпроқ мустақил ўқиш вазифаларини топшириш ҳам самаралидир. Чунки мустақил ўқиш боланинг диққатини жамлаб, ёзув қоидаларини ўрганиб боришини таъминлайди. Қолаверса, овоз чиқариб ўқиш жараёнида боланинг оғзаки нутқи ўсиб, агар у ўқиганини гапириб беришга ҳаракат қилса, сўз бойлиги, эслаб қолиш ва мустақил фикрлаш қобилияти ҳам ошади. Ўқитувчи ва ўқувчи

Хулоса шуки, оғзаки ва ёзма нутқнинг муҳим омил эканлиги ўқувчига тарбиянинг дастлабки йиллариданоқ синдириб борилиши тил таълими ривожига катта аҳамиятга эга. Таълим тизимининг барча босқичлари, жумладан, мактабгача, бошланғич, ўрта, ўрта махсус ва кейинги таълим турларида ҳам адабий тил меъёрлари узвий боғлиқлик асосида шакллантириб борилса, кўзланган мақсадга эришган бўламиз.

Гулсала КАЗАКОВА,
Яккасарой туманидаги
160-мактабнинг она тили
ва адабиёт фани
ўқитувчиси

«ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ: «ВИТАМИНЛАР!»

(«Ma'rifat», 2009 йил 19 декабрь)

Мен «Ma'rifat»-нинг ҳар бир сонини ўқиб, дарс жараёнида ва тарбиявий соатларда ундан фойдаланиб бораман. «Siz nima deysiz?» рукнидаги мақолаларни баъзан ўқувчиларимга ўқиб бераман. Висола Қаршибоевнинг «Эҳтиёт бўлинг: «Витаминлар!» мақоласида («Ma'rifat», 2009 йил 19 декабрь) кўнглимдан ҳар куни ўтадиган

Aks sado

«Акс садо» ёзишга тутиндим. Дарҳақиқат, боғчага кириб кетаётган ва қайтаётган болакайлар қўлида ялтироқ қоғозга ўралган «чупа чупс», ҳар хил шаклдаги ширин, бироқ сифатсиз, баъзан муддати ўтган «витаминлар»-ни кўриб қоламиз.

Муаллиф тўғри таъкидлаганидек, болалар юзидаги тош-

малар айна ўша «витаминлар» сабаб кўпайиб бормоқда. Чўнтагини болалар соғлиғи эвазига тўлдираётган сотувчи «хола»ларни тартибга чақариш, улар маҳсулотини назорат қилиш маҳалланинг ҳам иши эмасми? Улар дарҳол «тирикчилик», деб жавоб беришлари мумкин, бироқ «тирикчилик» ҳалол лўкма эвазига бўлса «барака топинг», деймиз. Акс ҳолда оиладан барака ҳам кетади.

Ҳеч кузатганмисиз, устига кир дастурхон ёзиб қўйилган стол устида хилма-хил маҳсулотлар турибди, сотувчи «холажон» писта сотаётган қўли билан уни ювмай қурут ушлаб болакайга туттади. Ёки йўл-йўлакай машинасини тўхтатган «амаки»ларга баъзан доналаб, сигарет, носвой сотиб, иккин-

чи қўли билан болаларга «ширинлик» улашади. Қурутлар шиша банкаларда, усти очик, ёнида эса пачкадан «бошини чиқариб турган» сигаретлар. «Ширин жўхори қаламчалари»-нинг ҳиди эса синфни туттади. Қолаверса, машина тутуни ва чанг ҳам бу маҳсулотларга ёпишади.

Энг хавфлиси, мактаб ва коллеж ўқувчиларига меҳрибон «холажон»лар доналаб сотаётган сигарет уларни кашандаликка ўргатапти.

Шундай таклифни ўртага ташламоқчи эдимки, маҳалла фуқаролар йиғини, боғча ва мактаб мутасаддилари ҳамкорлигида бундай «витаминфуруш»ларнинг савдоси назоратга олинса, мактаб ён-атрофида ўқув қуроллари, газета-журнал ва китоблар сотиладиган дўкончалар очилса, газета ва китоб «витамин»лари ўқувчи маънавиятини бойитсаю, соғлиғига раҳна солувчи «ширинлик»лар, турли «интернет-кафе»лар улардан йироқлаштирилса мақсадга мувофиқ бўларди.

Гулбахрам ГАСИЛОВА,
Тошкент туманидаги
9-мактаб ўқитувчиси

Сарлавҳадаги саволга “Албатта!” деб жавоб беришга яқин қолган кўринади. Ҳар ҳолда бир лойиҳа устида иш олиб бораётган тадқиқотчилар шундан умид қилишмоқда. Улар автоном бошқарув остидаги “автопоезд” (бир нечта автомобилдан ташкил топган колонна)нинг намуналарини ишлаб чиқишди.

Катта йўлда одатий тезликда кетаётган “Вольво Си70” кабриолети ҳайдовчиси тонги газета ўқиши, нонушта қилиши, телефон-

вақти келса бурилиш, тезликни ошириш ва секинлашиш имконига эга. Бу йўлда техник гуруҳ таркиби вақти-вақти билан ўзгариб тура-

SARTRE (Safe Road Trains for the Environment) номини олган.

Ундан кўзланган мақсад йўл ҳаракати хавфсизлигини янада такомиллаштириш, транспорт оқимларини самарали тақсимлаш, йўлдаги вақтни тежаш, ҳайдовчиларга қулайликлар яратиб бериш, ёқилғига кетадиган сарф-харажат ва атмосферага ажралиб чиқадиган карбонат ангидрид миқдорини камайтиришдан иборат.

ҲАЙДОВЧИЛИК — ЭНГ ОСОН КАСБГА АЙЛАНДИМИ?

да гаплашиши, ноутбукда ишлаши, телевизор кўриши ва хаттоки ухлаши ҳам мумкин. У умуман машинани бошқармасанда, хавфсизлиги борасида қайғурмайди, қолаверса, янгича усул ёқилғини тежаш ва экологияга зарар етказмаслик имкониятини беради.

Айнан мана шундай ҳозиргача утопия бўлиб келган гоё яқин ўн йил ичида рўёбга чиқиши мумкин. Тасаввур қилинг, олти-саккизтача энгил автомобиллар, автобус ва юк машиналаридан иборат ҳаракатдаги колонна. Уларнинг эгалари юқорида айтиб ўтилган машғулотлар билан банд, сабаби улар назоратни бош машинадаги профессионал ҳайдовчига топшириб қўйишган.

Мазкур дастурда техниканинг энг сўнгги ютуқлари, жумладан, транспорт воситаларини бош нуқтадан туриб ҳеч қандай пўлат ёки шунга ўхшаш моддий боғловчиларсиз бошқариш қўлланилади. Автомобиллар эса бир-бирига “эргашиб”,

ди, яъни кимдир сафга келиб қўшилса, шу заҳоти рулни топширади.

1-расм: автопоездга қўшилиш истаги бош ҳайдовчига спутник алоқаси орқали етказилгандан кейин, шунга қараб унга рухсат берилади. Сафдан чиқиш масаласи ҳам шундай ҳал қилинади (SARTRE тасвири).

“Автомобиль поездлари”ни яратиш тажрибалари Буюк Британия, Испания, Германия ва Швеция олимларининг ўзаро ҳамкорлигида амалга оширилаяпти. Ушбу изланишлар Еврокомиссиянинг Еттинчи доиравий дастури асосида молиялаштирилган бўлиб,

— Бу лойиҳа сўнгги технология, билим ва кўникмалар ҳамда ютуқлар уйғунлигига айланади, — дейди дастур координатори Том Робинсон.

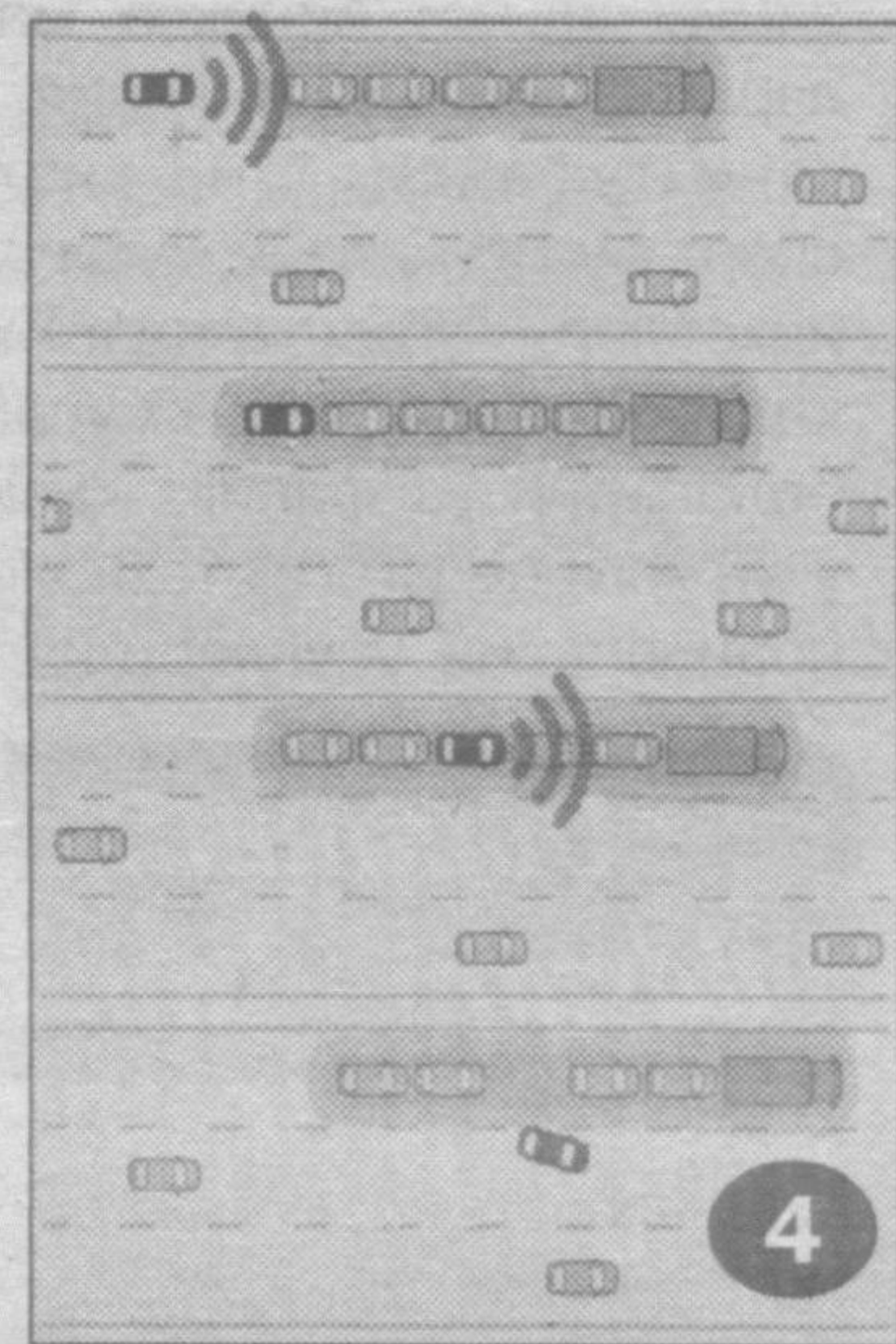
2 ва 3-расм: машиналардан бири колоннадан ажралса, шу заҳотиёқ унинг ўрнини бошқаси тўлдириши мумкин (SARTRE тасвири).

— Бу ҳозирча хомхаёлдек эшитилиши мумкин, аммо дастурни амалга ошириш учун қандайдир сирли технологияга ҳожат йўқ, фақатгина амалдаги қурилмаларни қайта ишлаб, шароитга мослаштирамиз, холос, — дея қўшимча қилди швед компанияси — “Вольво” вакили Эрик Кулинг.

Ҳозир ҳам бир туркум автомобилларда йўл белгилари ва чизиқларидан огоҳлантириб турувчи тизимлар мавжуд. Олдинда кетаётган

автомобиль секинлашганда, ундан керакли узоқликда автоном тўхташ имконини берувчи радарли назоратдан ҳам кўп жойларда фойдаланиб келинмоқда. Автомобиллар ўртасида йўл ҳаракати бўйича ахборот алмашиш технологияси ҳақида ҳам эшитган бўлсангиз керак. Хуллас, бундай қулайликларга кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Биз ҳикоя қилаётган янгилик амалга ошиши учун ана шулар янада такомиллаштирилади.

Шу орқали ҳар куни бир хил масофани автомобилда босиб ўтишга мажбур ҳайдовчилар йўловчига “айлан-тирилади”. Автопоезд хизматидан фойдаланиш пул-

лик бўлади, албатта. Аммо унинг миқдори вақти келганда айтилади.

3-расм: олимларнинг ҳисоб-китобига кўра, бош юк машинасига эргашиб кетаётган автомобиль шу орқали 20 фоиз ёқилғини тежаш имконига эга бўлади (“Би-би-си” тасвири).

Навигация, сенсор ва ахборот алмашинув тизимига эга бўлган автопоездлар 2011 йилга келиб Буюк Британия, Испания ва Швецияда пайдо бўлиши режалаштирилган. Бу борадаги биринчи намуна кўриниши эса ўз ичига иккита юк машинаси ва учта энгил автомобильни олади.

Н.ҚОСИМОВ тайёрлади.

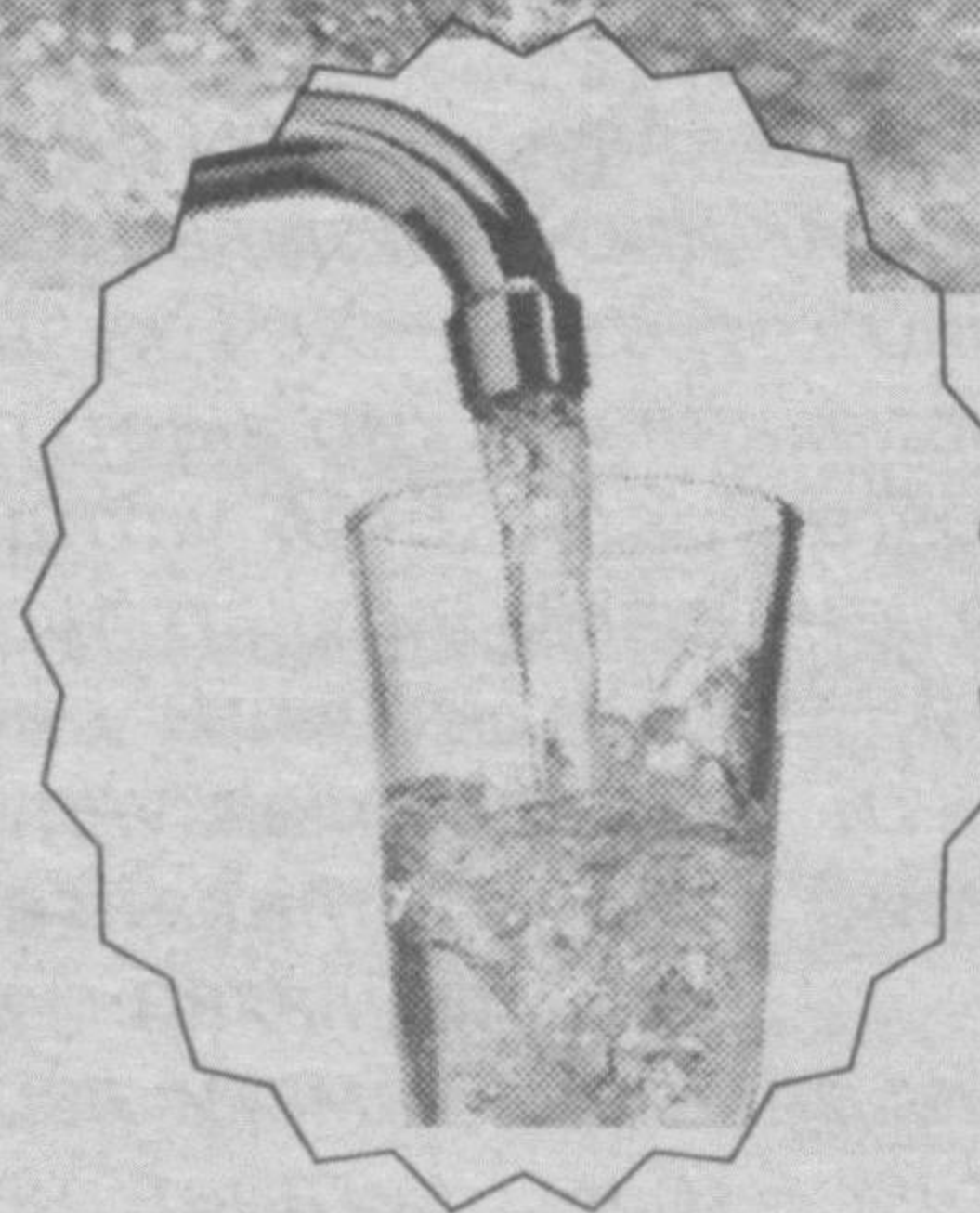
Ҳисоб-китобларга қараганда, 2005 йилда Ердаги мавжуд ресурслар белгиланган меъёрдан 30 фоиз кўп сарфланган, деб хабар беради Science.YoRead.ru. Бунга сабаб эса инсонлар техник ютуқлар туфайли табиий захиралардан кўпроқ фойдаланаётганидир.

Изланишлардан маълум бўлдики, охириги 45 йил ичида инсониятнинг сайёрамиз ресурсларига талаби икки баробардан ҳам ошди. Бунда, айниқса, сувни сарфлаш масаласи жиддий эътибор талаб қилмоқда. Масалан, бир бўлак оққандни ишлаб чиқариш учун 1, 500 литр, бир килограмм мол гўшти ресторангача етиб бориши учун эса 15, 500 литр сув керак бўлар экан. Ушбу мисоллар сув ресурсларининг қайта тикланишига нисбатан кўп сарфланишини кўрсатмоқда.

Шу ўринда яна бир маълумот. Мутахассисларнинг

ҳисоб-китобларига қараганда, агар чучук сув қувуридаги жўмракдан сониясига бир томчидан сув оқиб турса, йилига 10 минг литр сув йўқотилиши кузатилади экан. Дунё миқёсида бир куб метр сув ўртача 10 центга тенг. Демакки, яхши берки-тилмаган жўмрак туфайли

йилига 1000 доллар зарар кўрилади.

Мазкур масалага олимларнинг эътибори қаратилгани бежизга эмас. Сабаби, ҳозирда чучук сувнинг йиллик йўқотиш миқдори миллионлаб литрлар билан ўлчанаёпти. Барча сарфлар ҳисобланганда аниқландики,

кундалик ҳаётда ювиниш (35%) ва кир ювиш (12%) учун кўп миқдорда сув йўқотилар экан. Бу кўрсаткич идиш-товуқларни юваётганда 10%, овқат тайёрлаётганда эса 3% ни ташкил этади.

Гарчи умумжаҳон миқёсида керагидан ортиқча захиралардан фойдаланиш кузатилса-да, бундай ресурсларни ўринсиз сарфлаш ҳолати ҳамма жойда ҳам бирдек кечмаётгани маълум. Энг кўп табиий бойликлар сарфланадиган мамлакатларга АҚШ, Дания, Кувейт, Бирлашган Араб Амирликлари, Австралия ва Италияни киритиш мумкин экан.

Хулоса ўрнида шуни айтмоқчимизки, сувдан тежамкорлик билан фойдаланиш барчамизнинг нафақат табиат, балки жамият олдидаги масъулиятимиз ҳисобланади.

Н.РУСТАМБЕКОВА тайёрлади.

ЯНА БИР ЗИЛЗИЛА

Сўнги маълумотларга кўра, Гаитида рўй берган zilzila оқибатида ҳалок бўлганлар сони тахминан 75 минг кишига етган, деб хабар берди АФП. 20 январь куни яна бир ер силкиниши кузатилди.

этаяпти.

Худудларда ичимлик суви, озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармонлар, чодирлар, ёпинчиклар ва бошқа бирламчи эҳтиёж воситалари етишмаяпти.

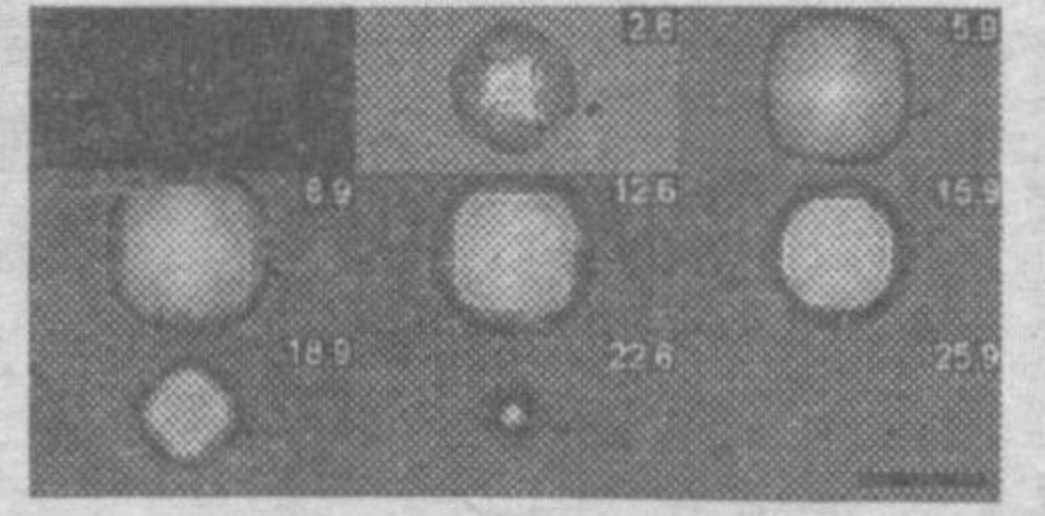
Навбатдаги табиий офат маркази пойтахт Порт-о-Пренс шаҳридан 59 км. ғарбда экани аниқланган. Ҳозирча унинг оқибатлари ҳақида маълумотлар йўқ. Айти пайтда мамлакатда кутқарув операциялари давом этмоқда. Ушбу тадбирларда дунёнинг ўндан ортиқ давлатларидан келган соҳа ходимлари иштирок

КВАДРАТ ПУФАКЛАР

Физиклар турли геометрик, шу жумладан, квадрат шаклдаги пуфакларни яратишга муваффақ бўлдilar, деб ёзади "Физикал Ревю Леттерз" нашри.

Бу йўлда улар фазовий ёруғлик модулятори(ФЕМ)дан фойдаландилар. "Натижага эришиш учун аввал сариқ сиёҳ махсус юқа идишда иситилди", — дейди олимлар вакили.

ФЕМ турли нукталарга эга импульсларни қўлга киритиш имконини бергани сабабли пуфаклар шаклида ҳам ғайриоддийлик ўз ифодасини топди. Улар 20-25 микросония "яшади". Тасвирга туширишда катта тезликда ишловчи камера қўлланилди.

Бундан ташқари, V-шаклидаги пуфак ҳам яратилди. Тадқиқотчиларнинг айтишича, мазкур кашфиёт углеродли нанотаёқчаларни букишга ёрдам беради.

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР БАҲОНАМИ?

Яқинда Ирландиянинг энг йирик учта, яъни Дублин, Корк ва Шэннон аэропортида авиадиспетчерларнинг иш ташлаш намоёиши бўлиб ўтди.

Улар ўз ҳамкасблари ишдан четлаштирилгани учун норозилик сифатида мазкур тўрт соатли тадбирни уюштирган, деб хабар берди "Айриш Таймс" нашри. Бундай қисқартириш янги технологияларнинг тизимга жалб этилиши билан боғлиқ.

Бунинг натижасида қарийб 13 минг нафар йўловчи рўйхатдан ўтган юздан ортиқ рейслар кечикиб кетган. "Райанэйр" ва "Эйр Лингус" компаниялари эса мос равишда 48 ва 64та парвозни бекор қилди. Улар йўловчиларни бошқа рейсларга кўчириш ёки чипта пулини қайтариб беришларини билдирдилар.

Касаба уюшмалари ва ирланд авиацияси бошқармаси ўртасидаги келишмовчилик замонавий қурилмалар фойдаланишга татбиқ этилгандан сўнг бошланганди. Ушанда авиадиспетчерлар мазкур техника воситаларини қўллаш нафақат амалий, балки психологик жиҳатдан ҳам мураккаблигини айтиб, шунинг учун иш ҳақининг олти фоизга оширилишини талаб қилгандилар.

Мутасаддилар эса бунга рози бўлмай, 15 нафар ходимни ишдан озод этган ва норози тараф янги технологиялардан эмас, балки маоши ошмаётганидан норозилигини таъкидлаб ўтганди.

Сўнги пайтларда бундай манзара дунёнинг кўплаб мамлакатларида кузатиляпти. Франция, Греция каби давлатларда бу ҳол яққол кўзга ташланди.

P/2010НИНГ СИРИ НИМАДА?

Астрономлар яқинда топилган P/2010 кометасининг дунёга келиш тарихи бўйича дастлабки тахминларни илгари сурдилар. Уларнинг фикрича, самовий жисм бундан 250 млн. йил олдин иккита йирик астероиднинг тўқнашуви туфайли пайдо бўлган, деб хабар берди "Юниверс Тудей" манбаси.

Ҳали объект жорий йилнинг 6 январь куни топилганди. У ташқи кўринишидан кометага ўхшаб кетса-да, бир қатор хусусиятлари, жумладан, жойлашуви, орбитасининг ноодатий ҳаракати билан фарқ қиларди. Одатда бу каби жисмлар чўзилган эллипс орбитаси орқали Куюш атрофида айланади. P/2010нинг ҳаракат йўли эса айлана шаклида экани аниқланган.

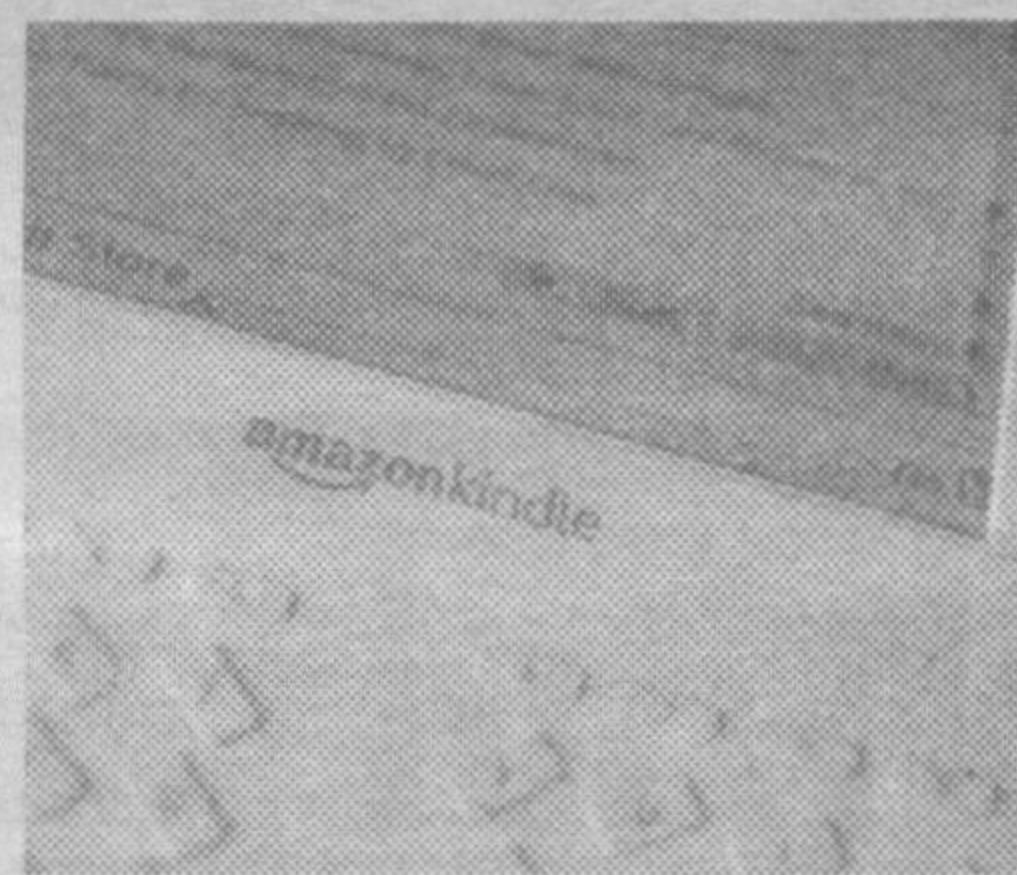
Бу борадаги изланишлар ҳали давом этади, дея ўз хабарида давом этади юқоридаги манба.

ЙИГИРМА ФОИЗГА ЕТДИ

Америкалик йигирма фоиз китобxon ўтган йилда оdatий китобларни сотиб олишни тўxtатиб, электрон мутолаа тизимига ўтган, деб хабар тарқатди "Индепендент" газетаси.

Шунингдек, "Бук Индастри Стади Групп" ташкilotи томонидан ўтказилган сўровда иштирок этганларнинг 47 фоизи электрон китоблар, 32 фоизи махсус техник-кутубхона — "Кинди" хизматидан фойдаланишни маъқул кўриши маълум бўлган. Бу борадаги бошқа қурилмалар хизматини қўллаб-қувватловчилар 10 фоизни ташкил этди.

ХАЛОКАТЛИ МАШҒУЛОТ

Испания кутқарув хизматига тегишли вертолёт 21 январь куни Ўрта Ер денгизининг жануби-шарқий қирғоғида ҳалокатга учради, деб хабар берди "Эл Паис" газетаси.

Воқеа транспорт воситаси Альмерия шаҳри яқинида машғулот парвозини амалга ошираётган пайтда рўй берди. Бортдаги тўрт кишининг бири шифохонага етказилган бўлса, қолганларнинг тақдирини номаълумлигича қолмоқда. Бахтсиз ҳодиса сабаблари ҳозирча аниқланмади. Кутқарув ишлари давом этаяпти.

ХОДАЛАРДА СУЗИБ КЕЛГАН(МИ?)

Олимлар Мадагаскар оролига ҳайвонот олами вакиллари қандай қилиб бориб қолгани тўғрисидаги навбатдаги тахминни илгари сурдилар. Унга кўра, жониворлар Африкадан оролга ёғочларда сузиб келган. Бу ҳақидаги мақола "Нейче" журналида чоп этилди.

Муаллифлардан бирининг айтишича, 60 млн. йил олдин 1,6 минг км.лик сув оқими ёғочларни 30 кун мобайнида Мадагаскарга оқизиб келган.

Мадагаскар ҳайвонот олами ўзининг ранг-баранглиги билан ажралиб туради.

Яна бир фикрга кўра, улар асосий худуд ва орол ўртасида мавжуд бўлган қуруқлик кўприги орқали келиб қолганлар, аммо бу нуктаи назар геологик жиҳатдан ҳақиқатга тўғри келмайди.

АСОСИЙ ТАРКИБИ — СУВ ВА ТУПРОК

Кимёгарлар пластикларнинг янги авлодини яратдилар. Унинг асосий таркибий қисми сув ва тулпроқдир, деб ёзади "Нью Сайнтист".

Унинг асосини суюқлик(98 фоиз) ташкил этади. Бу борада қуюқлаштирувчи ва елимдан ҳам фойдаланилди. Махсус технология ёрдамида ушбу махсу-

лотни тайёрлаш учун уч дақиқа вақт сарфланади.

У ҳозирда мавжуд муқобилларига нисбатан арзон ҳисобланиб, яқин келажакда техниканинг бир қатор соҳаларига татбиқ этилиши мумкин.

46 ЙИЛДА БИРИНЧИ МАРТА

Ёввойи табиат гўзалликларини ажойиб тарзда тасвирга туширган фотографларнинг машҳур йиллик танлови (Wildlife Photographer of the Year)нинг 2009 йилги ғолиби Хосе Луис Родригес мақомидан айрилиши мумкин. Ташкilotчиларнинг айтишича, сураткаш оригинал фотога эришиш йўлида кўзбўямачиликка йўл қўйган, деб ёзади "Биби-си" манбаси.

Биринчи ўринга лойиқ топилган суратда тўсиқ устидан сакраб ўтаётган бўри ўз аксини топганди. Аниқланишича, қахрамон-йиртқич ўргатилган экан ва бу танлов шартларига зид келадиган ҳолатдир.

Ҳаттоки мутасаддилар ўша бўрини топишга ҳам муваффақ бўлдilar. Унинг тахаллуси — Оссиан. Фотограф эса ушбу айбловларни рад этмоқда.

Шундай қилиб 46 йил ичида биринчи марта фототанлов ғолибсиз қолиши мумкин.

ҲАМШИРАНИНГ ХАТОСИ

Америкадаги мактаблардан бирининг бир неча ходими Н1N1 гриппига қарши вакцина ўрнига хато туфайли инсулин қабул қилганлари учун шифохонага ётқизилди, деб хабар берди "Бостон Глоуб" манбаси.

«Халқ таълими» журнали таҳририяти жамоаси журналнинг собиқ бош муҳаррири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, педагогика фанлари доктори, профессор **Жўра ИКРОМОВ**нинг вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига таъзия билдиради.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети қошидаги Олий Педагогика институти жамоаси кутубхона мудираси Мактуба Ишимовага волидаи муҳтарамаси

МАВЖУДА АЯнинг вафоти муносабати билан ҳамдардик билдиради.

Тошкент шаҳар педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти раҳбарияти ва жамоаси педагогика фанлари доктори, профессор

Жўра ИКРОМОВнинг

вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига ҳамдардик билдиради.

Кўнгилсизлик Массачусетс штати Уэллсли шаҳридаги таълим муассасаларидан бирида рўй берди.

Мақтаб назоратчиси Белла Вонгнинг айтишича, нотўғри муолажадан жабрланган ходимларнинг аҳволи ҳозир меъёрида. Бу борада масъулиятсизликка йўл қўйган ҳамшира ўз ҳисобидан таътилга чиқарилган.

Маълумот ўрнида айтиб ўтиш керакки, инсулин ошқозонности беzi гормони бўлиб, у организмда углеводлар алмашувини тартибга солади. Бундай турдаги препаратлар одатда қандли диабетдан азият чекаётган беморларга берилади.

КАТТА ВА КИЧИК НОУТБУКЛАР

"Сони" корпорацияси "Ваю Зед" туркумидаги ноутбукларини намоёиш этди. Уларга "Кор ай7" процессори ўрнатилган.

Биринчи(катта) моделда 6 гигабайтли "Ди-ди-ар3" хотираси ва умумий ҳажми 256 гигабайтга тенг қаттиқ диск мавжуд бўлса, иккинчи (кичик) моделдаги бу борадаги кўрсаткичлар 4 ва 128 гигабайтга тенг.

Уларнинг экрани 1920X1080 пикселли бўлиб, диагонали 334,05 мм.га тенг. Шунингдек, янги ноутбуклар "Блутус 2.1", "Вай-Фай" модуллари билан қўлланилади, ундаги "Моушн Эйе" камераси ҳам бир қатор қулайликлар яратиб беради.

Қурилмалар шу йил март ойи охирида сотувга чиқарилади.

Н.ҚОСИМОВ тайёрлади.

БОЛАНИНГ ЭРТАК АЙТИНГ, ХУНАР УРГАНИШИ

Болада касб-хунарга ёшлигидан қизиқиш уйғотишда дастлабки сабоқларнинг аҳамияти муҳим. Бошланғич синфларда эса бу борада алоҳида ишлар олиб бориш лозим. Кичкинтойларга касб-хунарлар ҳақидаги тушунчаларни беришда эртақларнинг ўрни катта. Эртақлар боланинг таассуротини бойитиб, зийрак бўлиб ўсишида ёрдам беради.

Халқ оғзаки ижодининг дурдоналаридан ҳисобланган бу жанр боланинг мурғак қалбида одамлар билан муомала қилиш, яхшилик, дўстлик, ота-она, эл-юртга садоқат, диёнат, меҳнатсеварлик каби фазилатларни шакллантиради. Ёш авлоднинг келгусида қайси касб-хунарни танлаши кўп жиҳатдан

болалигида эшитган, ўқиб-ўрганган эртақларига ҳам боғлиқ.

Ўқитувчи эртақ танлашда меҳнатсеварлик, дўстлик, мардлик, ботирлик, бурч, виж-

Fikr

дон каби ахлоқий фазилатларнинг тасвирланишига аҳамият бериши керак. Баъзи эр-

таклар узоқ ўтмишда яратилган бўлса-да, тилга олинган мавзулар бугунги кунимиз учун ҳам долзарбдир. Бола шу мазмундаги эртақларни ўқигач

қунт билан хунарга ўрганиш, бирор фойдали ишнинг бошини тутган киши ҳеч қачон хор бўлмаслиги ҳақидаги тушунчаларга эга бўлади.

Болаларга бундай сермазмун эртақларни ўқиб бериш, касб-хунарни фойдаси ҳақида минг марта гапиришдан кўра самаралироқ.

Чунки эртақнинг бош қаҳрамони болалар учун сеvimли образга айланиб қолади. Табиийки, бола сеvimли образига ўхшашни хоҳлайди. Агар ўша қаҳрамон ўз ишининг устаси бўлган кулол, тўқувчи, гиламдўз бўлса, болаларнинг хунарга ўрганишга қизиқишлари ҳамиша ортиб бораверади.

Хунарга кўкка етказар.

Дилноза САЙФУТДИНОВА,
ЎзМУ талабаси

АСЛ ТАРБИЯ МАЗМУНИ

МОҲИЯТ

«Тинмай илм олган виждонли инсон, албатта, буюк донишмандлик даражасига етмоғи тайин».

КОНФУЦИЙ

Пахтакорлар жазирама иссиқда қора терга ботиб, машаққатлар билан меҳнат қилишадими, Ватанга сифатли маҳсулотни кўпроқ берайлик деб. Қурувчилар турар жой бинолари учун жон куйдиришса, ички ишлар ходимлари жиноятчиликни камайтиришга, шифокорлар кишилар соғлиғи учун қайғуришса, ҳайдовчилар йўловчиларнинг оғирини енгил қилишга камарбаста бўлади. Хўш, ўқитувчилар-чи? Бу борада ўқитувчиларнинг зиммаларига шундай нозик масъулият юкланганки, заррача сусткашлик улкан даражадаги йўқотишларга олиб келади.

O'qituvchining yon daftaridan

ЎЗЛИК НИМА?

Ростўйлик ва ёлғончилик, ҳалоллик ва нопоклик, вафодорлик ва хиёнаткорлик, ширинсуханлик ва дағалсўзлик, ҳаёлилик ва ҳаёсизлик, эзгулик ва ёвузлик, меҳрибонлик ва золимлик... Бир сўз билан айтганда савоб ва гуноҳ. Уларнинг моҳиятини англашга интилиш ўзликни танимоқликка ҳаракат қилиш бўлади.

Ўқувчи-ёшларга бошқа ҳар қандай билимдан аввал ўзлик илмини англаш зарур. Чунки, ўзининг қандай инсон эканлигини —

ўзлигини танимаган бола комил инсон бўла олмайди.

ТАРБИЯНИНГ МАЗМУНИ

Бир ҳамкасбим гапириб берганди.

Синфдаги энг аълочи ҳисобланган ўқувчимдан берилган топшириқларни сўрадим-да, яхши жавоб берса ҳам «4» баҳо кўйдим. Сўнг ўрта баҳоларга ўқийдиган ўқувчимнинг жавобини ҳам шундай баҳоладим.

Воқеа мен кутгандек бўлди.

Бироз ўтгач «4» баҳо олган аълочи ўқувчим йиғлашга тушди. Ҳа, нима гап, десам «Мен ҳам ўша бола билан тенгманми?» дейди.

Ана, кўрдингизми, болалар илм олиб, бирор нарсанинг моҳиятини ўрганиш учун эмас, баҳо ва ўзини кўрсатиш учун мактабга келишга одатланиб қолса, ҳатто у иқтидорли бўлса-да, бирор натижага эришиши қийин кечади. Чунки у асосий мақсадни унутиб қўйган бўлади, доимо «5» олиб юриш, юқоридаги ўқувчи юрагига ҳам аллақачон кибрни, бошқалардан устун бўлишга интилишни солиб қўйган. Ваҳоланки, киши қалбига қанчалик кибр кирса, ундан шунча ақл чиқиб кетади.

Шу боис бола онгига баҳо эмас, билим учун ўқиш зарурлигини сингдириш тарбиянинг асл мазмунини белгилайди.

Турсунали ЮСУПОВ,
Риштон туманидаги 33-мактабнинг тарих фани ўқитувчиси

Донишманд кексаларимиз хайрли ишга қўл урган кишиларни ҳар доим «Умрингдан барака топ!» дея дуо қиладилар. Умрнинг мазмуни ва баракаси эса ўз халқи, Ватанига қилинган эзгу ва савоб ишлар билан ўлчанади. Баркамол авлод тарбияси, навқирон ўғил-қизлар камоли учун хизмат қилаётган Мухтор Шукуров ана шундай меҳнаткаш ва меҳрибон устозлардан бири. Узоқ йиллар давомида талаба-ёшларга билим бе-

Ustoznoma

бўлса, албатта, Мухтор ака илмий раҳбарлар ўртасида рўйхатнинг бошида бўлиши табиий. Чунки, устоз 40 йилдан ортиқ назарий, илмий ва педагогик фаолиятини талаба-ёшларга билим бериш, ўқув жараёнининг сир-синоатини, қолаверса, аспирантларга, илмий изланувчиларга ҳам эринмасдан фаннинг илмий йўналишларини ўргатишга бағишлаган. Изланувчан устоз институтда дарс бериш билан бирга, илмий-методик иш-

УМР МАЗМУНИ

риб келаётган устоз фақат бир жойда, қадрдон институтда фаолият юритди. 1940 йили Тошкент шаҳрида зиёлилар оиласида туғилган Мухтор Шукуров 1962 йилда Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтини муваффақиятли тугатгандан сўнг муҳандис-механик мутахассислигини олишга эришди. Институт раҳбарияти эса ёш истеъдодли мутахассисни кафедрага лаборатория мудир лавозимига ишга тақлиф этади. Шундан сўнг у тўқимачилик машиналари механикасини чуқурроқ ўрганиб, илмий тадқиқот ишларини устозлари бошчилигида амалга ошира бошлади.

Москва тўқимачилик институтининг аспирантурасида ўқиб келган Мухтор Шукуров яна ўзининг қадрдон «Машина ва аппаратлар» кафедрасида аввал ассистент, кейинчалик катта ўқитувчи лавозимларида

фаолият кўрсатди. 1969 йилда «Пахтани қайта ишлаш учун юқори тезликли лентали машиналар чўзиш жуфтлари динамикаси» мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилди. 1973 йили доцентлик илмий унвонини олишга ҳам муваффақ бўлди.

Узоқ йиллар «Машина деталлари» кафедраси мудир лавозимида самарали фаолият кўрсатди, сўнгра Механика факультетининг декани лавозимида меҳнат қилди. 2004 йилда техника фанлари докторлиги диссертациясини ҳимоя қилиб, 2007 йили профессор илмий унвонини олишга эришган Мухтор Шукуров таълим-тарбия ва ёшлар билан ишлаш бўйича, ҳам назарий билимга, ҳам катта тажрибага эга бўлган истеъдодли олимдир.

Агарда институт жамоаси профессор-ўқитувчилари тўғрисида гап борадиган

лар ҳам жиддий эътибор беради. Бинобарин, унинг бир нечта дарсликлари, 200дан зиёд ўқув-услубий қўлланмалари нашр қилинган бўлиб, ҳозирги кунда улардан республика олий ўқув юртларида кенг фойдаланиб келинмоқда.

Узоқ йиллик самарали меҳнати ва олий таълим тизимига қўшган ҳиссаси учун Мухтор Шукуров 1992 йили Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» фахрий унвони билан тақдирланди.

Олим бу муваффақиятларга осонлик билан эришгани йўқ. Тинимсиз изланишлар, касбига бўлган меҳр ва садоқат натижасидир бу.

Абдусаттор АБДУҒАФФОРОВ,
Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти доценти

Kurash

КУРАШ ПАРВОЗДА ДАВОМ ЭТАДИ

Дунёдаги санокли халкларгина кўп асрлик миллий спорт ўйинлари борлигидан фахрланиб келади. Бу каби jismoniy ва маънавий юксакликка chorlovchi қадриятни дунё миқёсида танита олган мамлакатлар сони ҳам унча кўп эмас. Уларнинг орасида Ўзбекистон деган номнинг жой олгани барчамизни қувонтиради. Уч ярим минг йиллик тарихга эга кураш ўзбек халқининг фахри, гурури тимсоли бўлиб келганидан бугун деярли бутун дунё хабардор.

Халқаро Кураш Ассоциацияси (ХКА)нинг сайёрамизнинг беш қитъасидаги 117та давлатда Кураш Федерациялари ташкил этилиб, улар самарали фаолият юритаётганининг ўзиёқ юқоридаги фикримизни тасдиқлайди.

Куни кеча пойтахтимиздаги Олимпия шон-шухрати музейида "ХКАнинг энг яхши воқеалари ва инсонлари" мароси-

мида ҳам улкан муваффақиятлар яна бир карра эсга олинди. Унда мутасаддилар, спортчилар ва ОАВ ходимлари иштирок этди.

Мазкур тадбирда "Ўзбек спорти — курашни халқаро майдонда оммалаштиришга қўшган ҳиссаси учун" (Бернард Кабос Дюамель, Франция Кураш Федерацияси президенти), "Йилнинг энг яхши турнири" (Грецияда ташкил этилган халқаро турнир), "Йилнинг энг яхши чемпионати" (Украинанинг Алушта шаҳрида ўтказилган катталар ўртасида VII Жаҳон чемпионати), "Ўзбек спорти — курашнинг энг яхши халқаро тарғиботчиси" (Хидео Камага, Япония Кураш Федерацияси Бош котиби), "Кураш фидойи-

си" (марокашлик Ал-Жамоли ал-Араби, Халқаро Кураш Ассоциацияси спорт бўйича директори), "Йилнинг энг яхши конфедерацияси" (Осиё Кураш Конфедерацияси), "Йилнинг энг яхши ҳаками" (ЖАРлик Хенриет Моллер), "Йилнинг энг яхши техникаси" (2009 йили катталар ўртасида жаҳон чемпиони, Таиландда ўтказилган Яккакураш турлари бўйича 1-Осиё ўйинларининг 90 кг.гача бўлган вазн ғолиби Шерали Жўраев), "Йилнинг энг яхши аёл курашчиси" (мўғулистонлик Лгаваху Очирпурев), "Йилнинг энг яхши эркак курашчиси" (эронлик Мостафа Далириан), "Энг яхши журналист" (Ёқуб Дели Омероглу, Туркиянинг TRT компанияси ходими), "Энг яхши ташкилотчи" (хиндистонлик Жадиш Татлер, ХКА вице-президенти), "Йилнинг энг муҳим воқеалари" (Яккакурашлар бўйича Биринчи Осиё ўйинлари (Таиланд), Ёпиқ иншоотлардаги Учтинчи Осиё ўйинлари доирасидаги кураш бўйича расмий беллашувлар (Вьетнам), жанг кураш номли янги спорт турининг ХКА таркибига киритилиши) каби номинация ғолиблари аниқланди.

Саиджон МАХСУМОВ,
"Ma'rifat" мухбири

БАРКАМОЛЛИК ВА НАФОСАТ ОЛАМИ

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

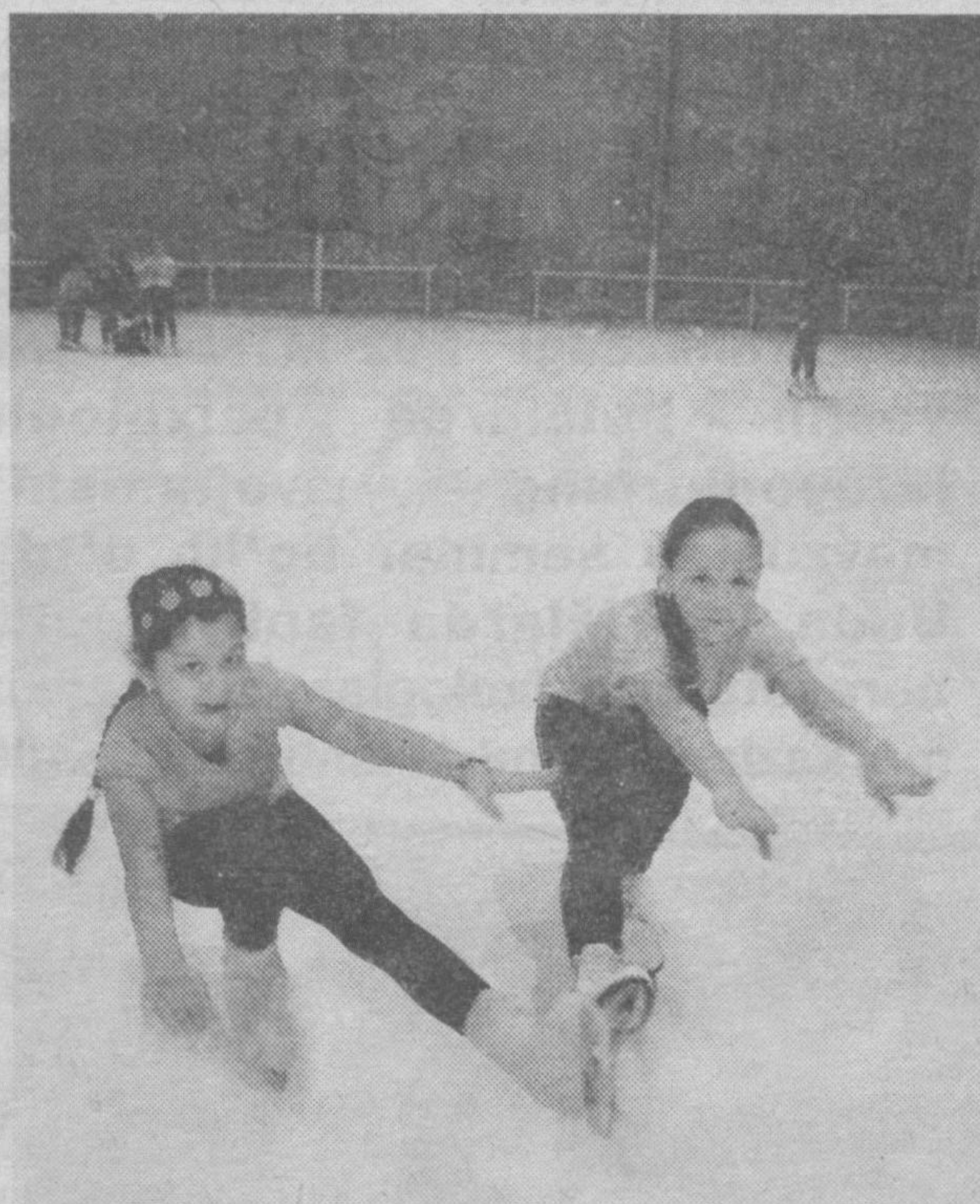
Муз саройининг очилганига кўп вақт бўлмаган бўлса-да, унда машғулотларда қатнашувчилар сони тез ўсмоқда. Шу боис айтиш кунгача бир қанча мусобақа ва турнирлар ўтказишга улгурдик. Жумладан, 2009 йилнинг 10 июнида «Тошкент конкиси соврини учун» ва 12 ноябрда Тошкент шаҳар биринчилиги мусобақалари ташкил этилди. Уларда ёш ғолиб фигураларимиз медал, турли эсдалик совғалари ва дипломлар билан тақдирландилар. Жорий йилнинг 25-27 февраль кунлари эса Ўзбекистон чемпионати ўтказилиши режалаштирилмоқда, — дейди биз билан суҳбатда мураббий Эллита Аванесян.

— Ёшим саккизда, бир ойдан буён муз саройига келиб машқ қиламан, — дейди Шоҳсанам Тохирова. — Биринчи марта телевизор орқали жуда чиройли ва ўзгача кийимларда чиққан кичкина қизчани кўриб, унга ҳавасим келганди. Келажакда мохир фигурачи бўлиш ниятидаман. Фигуралари учуш

бўйича Ўзбекистон терма жамоаси катта мураббийси Раиса Гагарина мамлакатимизда спортга бўлган эътибор ва аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш борасида амалга оширилаётган ишларга дўхталиб ўтди.

— Бугунги ёшларга ҳавасим келади. Ўзлари хоҳлаган спорт тури билан шуғулланишлари учун барча имкониятлар яратилган. Айтиш кунда спорт, фан ва таълим, мусиқа, рассомчилик, рақс, ҳайкалтарошлик каби йўналишларда ўз иқтидорларини намоян этаётган йигит-қизларимиз жуда кўп.

Ҳозирда спорт саройи фигуралари учуш бўйича ўз истеъдод ва иқтидорларини намойиш этиш истагидаги ёшларимиз учун катта машғулотлар майдонига айланган. Таҳрибали мутахассис Эллита Аванесян муз устида сирпаниш ва турли элементларни ўргатса, Раиса Гагарина эса бошланғич (кичик ёшдаги) гуруҳга хореография залида янги ҳаракат ва ҳолатларни ўзлаштиришга ёрдам бераёпти. Бу ерда улар классик ва симфоник мусиқалар остида турли мураккаб

ҳаракатларни ўрганиб, кейинчалик бу ҳаракатларни муз устида олиб борадилар. Даниэль Терминов, Камила Жалолова, Валерия Ли каби ёшларни энг фаол ва маҳоратли ўқувчилар қаторида тилга олиш мумкин.

Ўта майин ва сержило ҳаракатлари билан киши қалбида нозик ва тиниқ туйғуларни уйғотувчи фигуралари учуш спорти ҳақиқатдан ҳам энг нафис спорт тури саналади. Муз устида кушдек ен-

гил парвоз қилаётган жуфтлик кўз ўнгингизда ҳақиқий санъат асарини намойиш этади. Силлиқ муз майдони устида сирпаниб нафосат олами сирларини ошкор этади. Ўша сирли оламга сизни ҳам етаклаб кетганини сезмай қоласиз. Мусиқа оҳангига ҳамроҳ рақслар ва сержило ҳаракатлар нафосат ва туйғу оламини кашф этади гўё...

Шаҳина ЖўРАЕВА,
"Ma'rifat" мухбири

Sport darvozasi

ГВАРДИОЛА ШАРТНОМАНИ УЗАЙТИРДИ

Бир неча ҳафтадан буён миллионлаб футбол мухлисларининг эътиборини тортаётган хабарлар орасида "Барселона" клуби бош мураббийи Хосеп Гвардиоланинг туманли Альбионга кўчиши борасидаги тахминлар ҳам бор эди, деб ёзилди "Marca" нашрида.

Бироқ "кўк-анорран"лар билан ёш иқтидорли мутахассис яна бир мавсум Каталонияда қоладиган бўлди. Аниқроғи, Гвардиола билан имзоланган дастлабки шартнома клуб раҳбарияти томонидан тўла ўрганиб чиқилди ва Пеп билан фаолиятни давом эттиришга қарор қилинди. 2011 йилга қадар чўзилган шартнома борасида кўплаб футболчи ва мутахассислар фикрини билдиришди. Хусусан, Златан Иброҳимович жуда ҳам хурсандлигини яширмади: «Ўйлайманки, мана энди бизнинг мухлислар хотиржам нафас ола бошлади. Клуб кутилаётган улкан муаммосини ижобий ҳал қилди. Мен ҳеч қачон ҳеч қанақасига Гвардиоланинг «Барселона»дан кетишини маъқулламаган бўлардим. Шундай устозим борлигидан бахтиёрман. «Барса» бундай мураббийни йўқотиши мумкин эмас. Гвардиола — мен кўрган мураббийлар орасида энг фидойиси».

ВАЛУЕВ ВА КЛИЧКО МУШТПАШМАЙДИ

Таниқли боксчилардан бири Николай Валуйев украиналик ҳамкасби Виталий Кличко томонидан билдирилган таклифни рад этди, деб хабар берди «Спорт Экспресс» газетаси. Маълум бўлишича, Валуйевга Виталий томонидан кўрсатилган шартлар маъқул келмаган.

Ҳозирда WBC (Бутунжаҳон боксчилари кенгаши) таснифи бўйича олтин камарга эгалик қилаётган Виталий рақибларига нисбатан анча совуққонлик билан жанглار ўтказаяпти. Энг қизиғи, охириги вақтларда унга муносиб боксчининг ўзи топилмаяпти. Николай Валуйев эса яқин орада бокс билан хайрлашиши ҳам мумкин. Боиси, у англиялик Дэвид Хэй (энди у WBA бўйича олтин камар эгаси) билан ўтган сўнгги жанг изтиробларини унутолмаяпти. Қолаверса, Виталий Кличконинг таклифи Николайга жиддийлик касб этмаётгандек бўлиб туюлганини ҳам у ўз интервьюсида ошкор қилди.

ДИНАРА — 1/8 ФИНАЛДА

Рус теннисчиси Динара Сафина Австралиянинг Мельбурн шаҳрида кечаётган Очки чемпионатининг (Australian Open) тўртинчи доирасига йўлланма олди, дея маълумот тарқатди "Associated Press" ахборот агентлиги.

22 январда ўтказилган матчда Динара таниқли ракеткачи британиялик Елена Балтачани икки сет натижасига кўра 6:1, 6:2 ҳисобида доғда қолдирди. Мария Кириленко 1/8 финалга йўл олиш учун италиялик Роберта Винчига қарши, Алиса Клейбанова Жюстин Эненга қарши, Надежда Петрова Ким Клейстерсга қарши, Светлана Кузнецова эса германиялик Анжелика Керберга қарши кортга тушири режалаштирилган. "Улкан дубулга" туркумига кирувчи мусобақаларнинг дастлабкисида ғалаба қозониш ниҳоятда катта аҳамиятга эга эканини барча теннисчилар яхши билишади.

Муҳтарам
Муяссар ЭРГАШЕВА!

Сизни таваллуд айёмингиз ва муборак 50 ёшингиз билан чин дилдан кутлаймиз. Сизнинг тинимсиз изланишларингиз "Йил ўқитувчиси" кўрик-танловида муваффақият қозонишингиз ҳамда ўқувчиларингизнинг фан олимпиадаларида ютуқларга эришишида замин бўлди. Илм масканида тарих ва ҳуқуқ фанларидан сабоқ бериш билан бирга ёш ҳамкасбларингизга ҳам ўрнак бўлмоқдасиз. Сизга сиҳат-саломатлик, педагогик ишларингизда омад ёр бўлишини тилаймиз.

Пискент туманидаги 4-мактаб жамоаси ва шогирдларингиз.

OLTI YOSHLILAR MUTAXASSISLAR MUHOKAMASIDA

Olti yoshdan bola maktabga chiqishni orziqib kutadi. Negaki katta tayyorlov guruhiga o'tishlari bilan ular tarbiyachilari va otalaridan "Keyingi yil maktabga

chiqasiz, shuning uchun o'qish va yozish mashqlarini puxta o'rganishingiz zarur", degan mazmunidagi gaplarni tez-tez eshita boshlaydi.

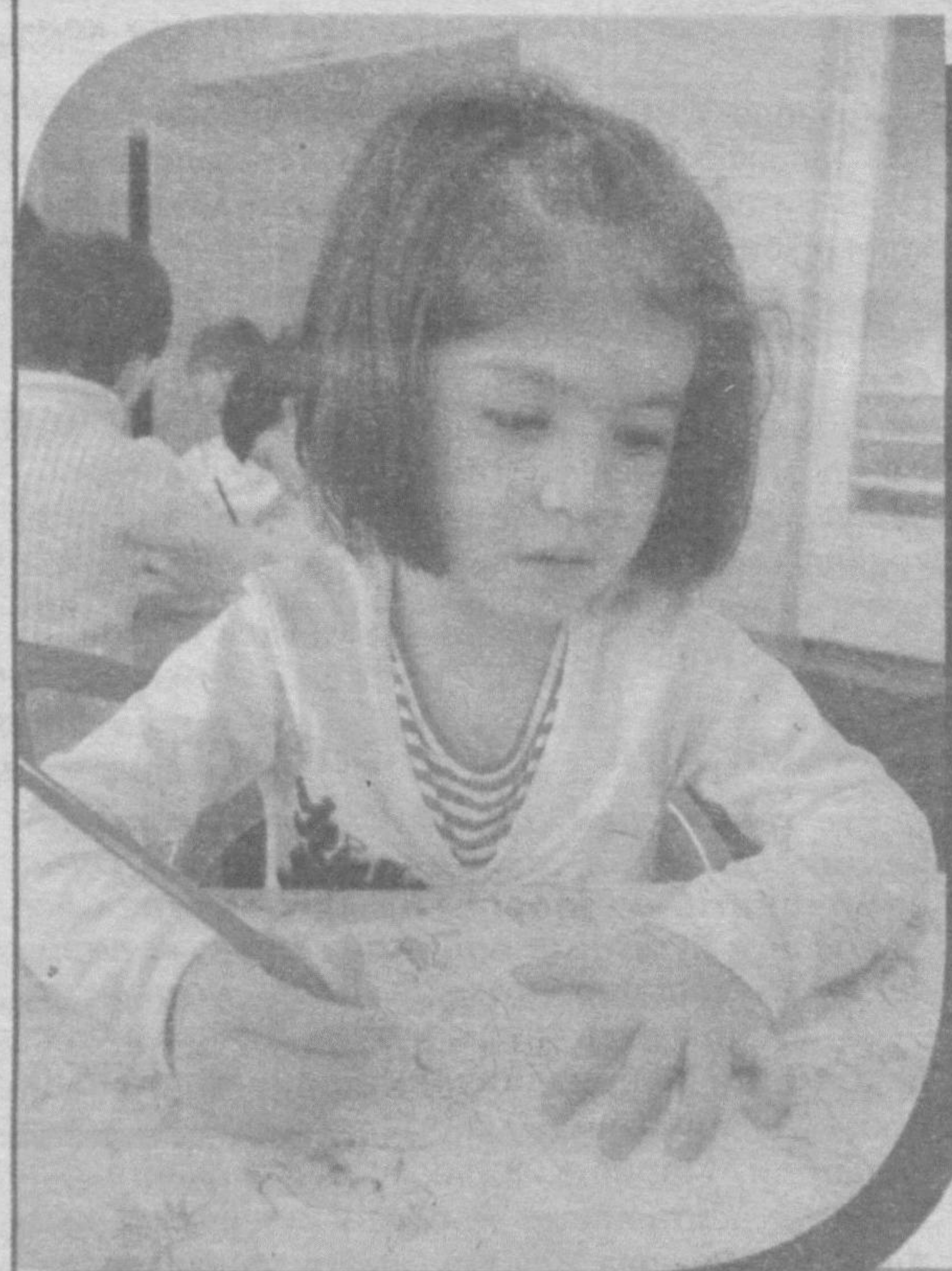
Vaholanki, bunday gaplarni inobatga olmaganda

Maktabgacha ta'lim muassasalarida

ham 6 yoshdan bolaning atrof-olam haqida bilishga bo'lgan intilish va qiziqishlari har doimgidan-da ortadi.

Shuni inobatga olgan holda poytaxtimizdagi 292-MTMda "Olti yoshli bolalarda psixologik jarayonlarning rivojlanishi" mavzusida seminar bo'lib o'tdi. Unda MTMLarda faoliyat olib borayotgan psixologlar va tashxis markazlari xodimlari ishtirok etishdi.

Seminar-treningda 292-MTM psixologi Nilufar G'ulomovaning olti yoshli bolalar bilan ishlash metodikasi o'rganilar ekan, u mehmonlarga o'z ish tajribasi asosidagi mulohaza va tahlillarini ham namoyish etdi. Tadbir davomida ishtirokchilar bir qancha psixologik mashqlar va o'ziga xos metodik yondashuv-larni ham o'rgandi.

B.RIZOQULOV olgan suratlar.

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim va fan xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir vazifasini vaqtincha bajaruvchi:
Bahodir JOVLIYEV

Tahrir hay'ati: Rustam AHLIDINOV, Jumanazar BEKNAZAROV, Xurshid DO'STMUHAMMEDOV, Akmal ISLOMOV (mas'ul kotib), Mahmuda MURZAYEVA, Elshod NABIYEV, Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Abdusamat RAHIMOV, Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

INDEKS: 149, 150. G-23.
Tiraj 45514.
Hajmi 4 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3.

Navbatchi muharrir:
Zebo NAMOZOVA.

Navbatchi:
Saidjon MAXSUMOV.

"Ma'rifat-dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga yuborilgan materiallar muallifga qaytarilmaydi.
belgisi ostida reklama materiallari beriladi.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.

E-mail: info@marifat.uz
Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-54-26, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda erkin narxda

Dizaynerlar
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

"Sharq" nashriyot-matbaa aksionerlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxonada manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy

Bosishga topshirish vaqti — 21.00.
Topshirildi — 23.00
UzA yuquni — 23.00